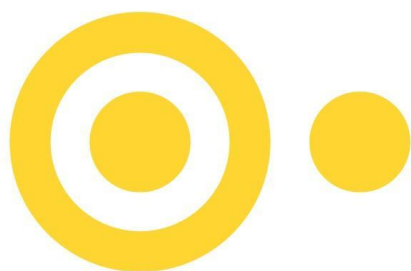


”Jag tycker inte att en hårig snopp kan gå runt och vara kvinna”

- En legitimeringsanalys av debatten om synen på kön och vård för transpersoner som uppstod i samband med Kajsa Ekis Ekmans boksläpp *Om könets existens* (2021).



Författare: Morris Åkermalm
Handledare: Daniel Wojahn

analysen var hur skribenterna legitimerade åsikter om kön, samt om det fanns ett samband mellan skribenternas sociala positionering i debatten och hur de legitimerade åsikter om kön. Analysen visade att skribenter som positionerade sig som transperson ofta legitimerade åsikter om kön genom att hänvisa till sin personliga auktoritet som transperson, alternativt utifrån en förebilds auktoritet där transpersoners existens legitimerade en syn på kön som inbegriper en subjektiv könsidentitet. Skribenter som inte positionerade sig som transperson valde i större utsträckning att hänvisa till traditionsauktoritet för att legitimera sina åsikter om kön. Traditionen som dessa skribenter hänvisade till var oftast en feministisk tradition, och en syn på kön som inbegriper en subjektiv könsidentitet framställdes som ett hot mot den här traditionen.

Nyckelord: legitimeringsanalys, kritisk diskursanalys, transpersoner, mediedebatt, representation

Engelskspråkig titel: "I don't think a hairy penis can walk around being a woman"

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Bakgrund	5
1.4 Tidigare forskning	6
1.4.1 Transpersoners representation i media	6
1.4.2 Transpersoners benägenhet att söka vård	7
1.4.3 Legitimeringsanalys av åsikter om krig	7
	2

2. Teori och metod	9
2.2 Representation	9
2.3.1 Kritisk diskursanalys (CDA)	9
2.3.2 Unequal encounter och gatekeeping	10
2.3.3 Social positionering	11
2.3.4 Forskarens egen position	11
2.3.5 Kritisk mot CDA	11
2.4. Transvetenskapliga begrepp och syn på kön	11
2.5.1 Legitimeringsanalys	12
2.5.2 Auktoritetslegitimeringar	13
3. Material	14
3.2 Artiklar för analys	14
3.3 Urval och avgränsningar	14
4. Analys	15
4.2 Synen på kön	15
4.3 Tvåkönspositionens legitimeringar	16
4.4 Flerkönspositionens legitimeringar	28
4.5 Social positionering	33
4.5.2 Social positionering i relation till legitimeringar	33
4.5.3 Debattens tidslinje i relation till social positionering	34
5. Diskussion	35
Referenser	39
Bilaga: Förteckning över analyserat material	41

1.1 Inledning

Transpersoner är idag mer synliga i media och populärkultur än tidigare. År 2023 kom transkvinnan Tone Sekelius på femte plats i svenska melodifestivalen, dokumentären *Att bli Lee* som följer den ickebinära transpersonen Lee Christiernsson visades på TV4 och ickebinära transpersonen Endigo deltog i SVTs *Dragrace Sverige* för att nämna några exempel. I kontrast till den representationen där transpersoner får existera och vara sig själva på bästa sändningstid på TV, kommer nyhetsartiklar som berör hur transpersoner eller personer med normbrytande könsuttryck diskrimineras. I december 2022 kom nyheten att kommunpolitiker stoppat ett luciatåg för att lucian var ickebinär (SVTs hemsida, 14-12-

22) och i mars 2023 fick dragqueens som läser sagor för barn på bibliotek motta dödshot (Eva Rogsten, 09-03-23).

Dean Spade menar att en viktig motståndsstrategi för marginaliserade grupper är att exponera normer och att kritiskt granska den mediala representationen av sin grupp. Beskrivs gruppen som kriminell, lat eller psykiskt sjuk? (Spade, 2011:108). Koch-Rein har undersökt representation av transpersoner i media i en nordamerikansk kontext. Forskningen visar hur större representation av transpersoner i media hänger ihop med ett erkännande av transpersoners existens, men även ökar förekomsten av hot och våld mot transpersoner. Vidare kunde Koch-Reines (2020:1) forskning visa att mediedebatter som berört transpersoners rättigheter i vissa fall fått faktiska politiska och juridiska konsekvenser. Representationen av transpersoner i media är inte särskilt beforskat i en svensk kontext, därför har jag valt att fokusera den här uppsatsen på att undersöka en svensk mediedebatt om transpersoner. Debatten jag har valt att undersöka ägde rum våren 2021 och i samband med debatten, eller kanske som en konsekvens av debatten, valde Karolinska sjukhuset att ändra sina riktlinjer för unga transpersoners rätt till vård. För mer information om debatten se kapitel 1.3. Det som jag finner intressant i debatten är inte främst om en är för eller emot vård för unga transpersoner, utan hur en väljer att legitimera sina åsikter om kön. I den här uppsatsen ämnar jag undersöka detta med en språkvetenskaplig ansats.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att öka kunskapen om transpersoners representation i media, där jag använder begreppet representation enligt Nirmal Puwars (2004:1) definition. Begreppsförklaring finns i kapitel 2.2. Genom kritisk diskursanalys och legitimeringsanalys kommer jag undersöka debatten om den nya synen på kön och vård för transpersoner som uppstod i samband med Kajsa Ekis Ekmans bok *Om könets existens* (2021). För att undersöka den här debatten utgår jag ifrån följande frågeställningar:

- Hur legitimerar skribenterna sina åsikter om kön?
- Finns det ett samband mellan skribenternas sociala positionering och hur åsikter om kön legitimeras? Om ja, hur ser det i så fall ut?

1.3 Bakgrund

Kajsa Ekis Ekman (2021) kom ut med boken *Om könets existens*, där hon diskuterar synen på kön i Sverige och transpersoner som hon menar ändrats under de senaste åren. Det anser även Hornscheidt och Landqvist (2014:100), som menar att synen på kön i Sverige har förändrats till följd av att Judith

Butlers (1990) teori om kön har fått fäste både i akademiska kretsar och i den allmänna diskursen om kön. Enligt teorin, som Butler (1990) presenterar i boken *Gender Trouble*, är både socialt och biologiskt kön socialt konstruerat. Ekis Ekman argumenterar istället för en biologisk syn på kön där det endast finns två kön: män respektive kvinnor, samt tar i sin bok upp flera exempel på transpersoner som ångrat sin transition. Vidare beskriver Ekis Ekman det hon ser som en ny syn på kön, det vill säga en syn på kön som inbegriper en subjektiv könsidentitet där individen själv avgör vilket kön hen har. Ekis Ekman anser att det hon kallar för den nya synen på kön är ett hot mot cis-kvinnor, exempelvis tar hon upp en risk som hon ser det med att män ska låtsas vara kvinnor för att få tillgång till kvinnoseparatistiska rum, till exempel omklädningsrum. Den här boken bidrog till en allmän debatt i etablerad media om synen på kön samt om vilken vård unga transpersoner ska ha rätt till.

Sedan debatten startade har bland annat Karolinska sjukhuset valt att ändra vissa av sina riktlinjer för vården av framförallt unga transpersoner. Styrelsen på Karolinska sjukhuset motiverar beslutet med att de värnar om transpersoners hälsa och att det inte finns tillräckligt stöd i forskningen för att bedriva den vård som gjorts tidigare, detta trots att det inte inkommit någon ny forskning eller några nya riktlinjer från socialstyrelsen (Karolinska sjukhuset, 06-05-21). Svenska kyrkan valde att kritisera debatten och hur media behandlat transpersoners rättigheter (Svenska kyrkan, 23-05-21), vilket fick stort utrymme i debatten. Även RFSL har kritiserat Ekis Ekmans bok och listat 100 faktafel i *Om könets existens* (Orre och Summanen, 07-06-21). Även Karolinska sjukhusets ändrade riktlinjer för vård av transpersoner är något som fått kritik och det har gjorts namninsamlingar mot beslutet (Rönngrén, 18-05-21).

Debatten har synliggjort två skilda sätt att definiera vad kön är, där den ena håller med Kajsa Ekis Ekmans syn om att kön endast är en biologisk realitet, medan den andra sidan ser kön som något komplext som innehåller både biologiskt kön, socialt kön, juridiskt kön och könsidentitet. Fokuset för den här uppsatsen är att undersöka hur respektive sidor av debatten legitimerar sina åsikter om kön, samt om skribenternas sociala positionering påverkar hur de legitimerar sina åsikter.

1.4 Tidigare forskning

Jag har valt att inleda det här avsnittet med forskning om representationen av transpersoner i media, detta eftersom det finns utförlig forskning på hur transpersoner framställs i populärkultur och media i USA. Därefter följer en redogörelse av svensk forskning som visar på samband mellan medierapporteringen om transpersoner och transpersoners benägenhet att söka vård. Slutligen presenterar jag forskning som relaterar till en studie som använt van Leeuwens legitimeringsanalys för att undersöka hur åsikter om krig legitimeras.

1.4.2. Transpersoner i media och populärkultur

I artikeln "Representing trans: visibility and its discontents" sammanställer Anson Koch-Rein forskning från 1990-talet fram till idag hur transpersoner framställts i media. Vidare redogör Koch-Rein för hur den representationen av transpersoner har påverkat den politiska debatten, samt visar på ett samband mellan hur synliggörandet av transpersoner i media hänger ihop med ett erkännande av transpersoners existens men även förekomsten av våld mot transpersoner (Koch-Rein, 2020:1). Före 2010-talet porträtterades transpersoner ofta endimensionellt, som galna psykopater och sexualbrottslingar (Koch-Rein, 2020:2), medan det efter 2010-talet har varit en bredare representation av olika berättelser kring transpersoner. Det har dock varit genomgående både tidigare och idag att det främst fokuseras på transfeminina och transmaskulina är klart underrepresenterade (Koch-Rein, 2020:8). Koch-Rein visar även på hur transpersoner framställs i media har en effekt på den allmänna diskursen om transpersoner och hur politiken kring transpersoners rättigheter ser ut. Som exempel tas debatten som varit i USA om 'bathroom panic', det vill säga att vissa debattörer vill förbjuda transkvinnor från att använda toaletter för kvinnor med hänvisning till cis-kvinnors säkerhet (Koch-Rein, 2020:4). Avslutningsvis tar Koch-Rein upp Vans Slothoubers (2020) analys av artiklar som tar upp historier om transpersoner som ångrar sig och vill detransitionera. Dessa historier sägs tystas ner på grund av 'politisk korrekthet', och till följd av det sägs många barn feldiagnostiseras och behandlas med hormoner i onödan. Det talas ofta om att skydda barn från detta och det har i flera fall fått politiska konsekvenser där transpersoner har fått sämre tillgång till könsbekräftande vård (Koch-Rein, 2020:8).

1.4.3. Medierapportering påverkar transpersoners benägenhet att söka vård

Malin Indremo, Anna Clara Jodensvi, Hans Arine et al. (2022) vid Uppsala universitet undersökte ifall medierapporteringen om vården transpersoner kunde påverka unga transpersoner benägenhet att söka vård. I sin studie undersökte de om tre specifika händelser i svensk media påverkade antalet skickade remisser för utredning om könsbekräftande vård. Första händelsen var en artikel där transpersoners tillgång till vård beskrevs med positiva konnotationer (Edvinsson, 07-01-19), med händelse två och tre var en tvådelad dokumentär i Uppdrag granskning: *Tranståget och tonårsflickorna del 1 och de 2* (Sveriges television, 03-04-21) där transpersoners tillgång till vård beskrevs negativt (Indremo, Jodensvi, Arine et al, 2022:2). Resultatet visade att den positiva mediehändelsen rörande transpersoners tillgång till vård inte påverkade antalet skickade remisser, medan antalet skickade remisser sjönk med 25 % efter den första delen av dokumentären visades. Forskarna är försiktiga med att dra några generella slutsatser kring huruvida negativ och positiv medierapportering påverkar benägenheten att söka vård, då de undersökt ett så begränsat mediematerial. Däremot anser forskarna att resultatet visar att medierapporteringen i sig påverkar benägenheten att söka vård för unga transpersoner (Indremo,

Jodensvi, Arine et al, 2022:7). Det här resultatet stöds av forskning som gjorts med liknande metod i Storbritannien och Australien (Pang KC, de Graaf NM, Chew D, et al. 2019).

1.4.4 Tidigare forskning legitimeringsanalys

John Oddo (2011) använder sig av Van Leeuwens legitimeringsanalys för att undersöka krigshetsandetal av två amerikanska presidenter; Roosevelt och Bush. Intressant att notera är att Oddo (2011:288) nämner tidigare analyser av dessa tal som gjorts med hjälp av kritisk diskursanalys (CDA) där slutsatsen blivit att Roosevelts och Bush Juniors retorik skiljer sig åt. Tidigare CDA forskning menade att Roosevelt inte legitimerade kriget genom rädlans retorik eller vilseledde allmänheten till att tro att de var under angrepp, medan Bushs retorik gjorde just det. Oddo (2011:308) får ett annat resultat när han undersöker materialet utifrån legitimeringsanalys. Tvärtemot den tidigare forskningen kan Oddo visa att samma lexikogrammatiska resurser används av både presidenterna i deras tal, och att de legitimerar kriget genom moralisk legitimering där de positionerar motståndaren som en ond minoritet. Vidare anser Oddo (2011:309) att resultatet av hans undersökning visar hur även diskursanalytiker kan påverkas av populära föreställningar om *ont* och *gott*, där den allmänna diskursen för Irakkriget och andra världskriget utgår från att den första var onödig medan den andra var nödvändig. Jag anser att Oddos resultat lyfter frågan om att CDA i vissa fall kan behöva kompletteras med legitimeringsanalys för att få ett mindre arbiträrt resultat, varvid jag valt att använda mig av både CDA och legitimeringsanalys i den här uppsatsen.

2. Teori och metod

I det här avsnittet kommer jag gå igenom uppsatsens teoretiska ramverk och hur teorierna kommer tillämpas i undersökningen. Jag har valt att skriva ett integrerat teori- och metodkapitel eftersom kritisk diskursanalys och legitimeringsanalys både är en teori och en metod för undersökning av materialet. Först beskriver jag kritisk diskursanalys och förklarar relevanta begrepp, samt positionerar mig själv som forskare. Därefter beskriver jag legitimeringsanalys med fokus på auktoritetslegitimeringar. Slutligen följer en metodbeskrivning för hur uppsatsen arbetsgång.

2.2 Nirmal Puwars definition av representation.

Nirmal Puwar (2004:1) definierar att representation som något som sker när en diskriminerad grupp får tillträde till en plats i samhället som den diskriminerade gruppen tidigare inte har haft tillgång till.

Vidare anser Puwar (2004:8) att det offentliga rummet, som en institution eller en debatt, är anpassat efter att neutrala kroppar ska kunna vistas där, och kroppar som inte anses vara neutrala på grund av

exempelvis hudfärg eller kön passar inte in. 'Space invasion' kallar Puwar (2004:6) företeelsen när kroppar som inte är neutrala tar plats i det offentliga rummet.

2.3.1 Kritisk diskursanalys

Faircloughs teori och metod för kritisk diskursanalys (CDA) utgår från antagandet att språket, hur vi talar och skriver, är starkt sammankopplat till ideologi och politik. Därför kan vi genom att analysera språket på en textnivå komma åt den underliggande ideologin (Fairclough, 2010:25). Vidare definierar Fairclough ideologier som både ett sätt att vidmakthålla makt och som en möjlighet till att förändra sociala maktstrukturer (Fairclough, 2003:9). Utifrån en kritisk diskursanalytisk kontext definieras ordet 'diskurs' som en del av det sociala livet och språket, som påverkas av och påverkar andra delar av språket. Fairclough menar att diskurser alltid måste tolkas utifrån de materiella förutsättningar de är skapade i, och att många diskurser bottnar i olika ideologiska kategoriseringar av människor på grund av till exempel klass och kön (Fairclough, 1992:64). Den ideologiska kategorisering som är relevant för den här uppsatsen är 'transperson' det vill säga en person vars könsidentitet och tilldelat juridiskt kön inte hänger ihop, och 'cis-person', det vill säga en person vars könsidentitet och juridiskt tilldelat kön hänger ihop (Begreppsordlista, RFSL.se, 31-05-22).

2.3.2 Unequal encounter och gatekeeping

Relationen kring vem som får tala och vem som tilltalas är en viktig aspekt inom kritisk diskursanalys (Fairclough 2010:26), samt utgångspunkten att varje diskurs i en debatt innehåller 'unequal encounter' (Fairclough, 2015:73). 'Unequal encounter' eller ojämnt möte (min översättning) kan förstås som att skribentens egen maktposition i samhället påverkar vilket handlingsutrymme skribenten har att tala och hur det den skriver i sin tur tolkas (Fairclough, 2015:76). Det gör i sin tur att personer som har en viss samhällsposition och tillhör majoritetssamhället ofta har mer makt att styra en diskurs och utesluta personer ur en minoritet helt från att påverka diskursen som rör dem, Fairclough kallar detta för 'gatekeeping' (Fairclough, 2015:77). För att analysera om debatten om synen på kön och transpersoner i relation till 'gatekeeping' och 'unequal encounter' kommer jag använda mig av begreppet social positionering.

2.3.3 Social positionering

Genom att analysera social positionering ämnar man avslöja makthierarkier i en kommunikativ situation, där deltagarna själva skapar sin egen och andras sociala position genom att visa på en

grupptillhörighet där den egna och andras position kan ses som mer eller mindre legitim (Hornscheidt & Landqvist, 2014:138). Alla som deltar i en debatt positionerar sig själv och andra i debatten (Hornscheidt & Landqvist, 2014:157). Man skiljer på institutionell positionering, som skapas genom yrkesroller till exempel chef-anställd, samt social positionering som skapas genom socialt konstruerade kategorier, till exempel man-kvinna. I den här uppsatsen kommer jag utgå från social positionering utifrån kategorin diskriminering, där deltagarna i debatten kommer kategoriseras som antingen privilegierade eller diskriminerade beroende på om de i sin text positionerar sig som transperson eller cisperson. På så vis kommer jag kunna undersöka om transpersoners egna upplevelser får utrymme i debatten.

Jag väljer att tolka diskriminering som en social struktur där konstruerade olikheter bygger på föreställningar och normer kopplade till den som diskrimineras och den som inte diskrimineras (Hornscheidt & Landqvist, 2014:61). De positioner som är möjliga i den här kategorin är privilegierad eller diskriminerad. En diskriminerad positionering har lägre status än den privilegierade, och utsätts för systematiskt förtryck på grund av kategoriseringen. Den privilegierade positioneringen har högre status och utgör normen inom diskursen, varvid den positionen oftast har större handlingsutrymme (Hornscheidt & Landqvist, 2014:139). Genom att positionera sig själv som exempelvis privilegierad, positionerar en samtidigt en position för den andre som står i motsats till ens egen position, i detta fall en diskriminerad position (Hornscheidt & Landqvist, 2014:130). Det är framförallt de diskriminerade som måste uttala normen som upplevs som så självklar att den oftast inte behöver benämnas (Hornscheidt & Landqvist, 2014:130). För att undersöka social positionering kommer jag att granska följande språkliga resurser: social deixis, det vill säga benämningar och personliga pronomen, diskursiv deixis, det vill säga referenser till andra situationer och samtal, samt negationer det vill säga ”inte” och aldrig”(Hornscheidt & Landqvist, 2014:158). Vanligen används negationer för att poängtera vad som är norm inom diskussionen (Hornscheidt & Landqvist, 2014:148). Jag kommer titta på artikelförfattarens sociala positionering, genom att analysera självpositioneringar i relation till gruppen ”transpersoner” och till den andra gruppen ”cis-person”. Genom att se till bruket av personliga pronomen som ”vi” och ”de” samt vilken grupp som ingår i skribentens vi och de.

2.3.4 Forskarens egen position

Fairclough menar att det inte går att objektivt analysera en text. Granskningen som en forskare gör är påverkad av forskarens egen position i samhället, vilket i sin tur påverkar bland annat vilka frågor som undersöks i texten (Fairclough, 2003: 14). Med hänsyn till detta väljer jag att här positionera mig. Jag är en ickebinär transperson och tillhör därmed gruppen som debatten jag undersöker berör. Jag har själv erfarenheter av att bli diskriminerad som transperson, både av vården och av samhället i stort. För att

göra min positionering tydlig, samt beskriva med vilken blick jag analyserar materialet har jag valt att redogöra för en transvetenskaplig syn på kön. Se rubriken 2.4 Transvetenskap och synen på kön.

2.3.5 Kritik mot kritisk diskursanalys

Som ett komplement till CDA vill jag lyfta fram feministisk diskursanalys som uppstod till följd av kritik mot CDA. Deborah Cameron (1998) gav ut boken *Language and Sexuality* där hon bland annat kritiserar CDA för att vara manscentrerad och att de teman som analyseras inom CDA sällan refererar till feministisk forskning (Hornscheidt och Landqvist, 2014:91). Den här kritiken är relevant då feministisk diskursanalys utgår från att analysera hur föreställningar om kön skapar kategorier som människor använder för att förstå och tolka världen (Hornscheidt och Landqvist, 2014:91). Emellertid anser jag inte att feministisk diskursanalys utgår från en teori om kön som jag menar är nödvändig för att analysera debatten om kön och transpersoner, därför har jag valt att komplettera CDA med transvetenskapliga synsätt och begrepp.

2.4 Transvetenskap och synen på kön

Inom transvetenskap, eller transgender studies på engelska, intresserar man sig för hur människor kategoriseras genom 'embodied difference', eller i min översättning 'kroppsligt olikgörande'. Transvetenskap är delvis jämförbart med kritiska rasstudier som också analyserar embodied difference där kroppsliga attribut omvandlas till sociala kategorier och hierarkier mellan människor (Stryker, 2006:3). Just kroppsligt olikgörande som begrepp är intressant för den här uppsatsen då det förekommer referenser till transpersoners genitalier i debatten. Exempelvis säger Kajsa Ekis Ekman i intervjun i Dagens ETC (som är startskottet för debatten i tidningen) att: "Jag tycker inte att en hårig snopp kan gå runt och vara en kvinna." På liknande sätt diskuteras i debatten vad en man, respektive kvinna är med utgångspunkt i biologiska skillnader, vilket jag tolkar som kroppsligt olikgörande med syfte att kategorisera utifrån kroppsliga attribut. Transvetenskap är även intresserad av 'the bodily experience', den kroppsliga erfarenheten, då den subjektiva upplevelsen av att vara trans anses kunna bidra med information likvärdig mer objektiv kunskap som till exempel forskning och statistik (Stryker, 2006:9).

"the field of transgender studies is concerned with anything that disrupts, denaturalizes, rearticulates, and makes visible the normative linkages we generally assume to exist between the biological specificity of the sexually differentiated human body, the social roles and statuses that a particular form of body is expected to occupy," (Stryker 2006:10)

Judith Butlers (1990) teori om att både socialt och biologiskt kön är kulturellt skapat har påverkat transvetenskapen. Butlers syn på kön som en performance har dock kritiserats inom fältet, för att det

skulle kunna tolkas som att kön endast är ett skådespel och därför inte verkligt, vilket skulle invalidera många transpersoners identiteter. Stryker väljer att tolka Butler teori om kön som något performativt, som en kommunikativ handling mot omgivning och en kvinna blir därmed en person som säger att hen är kvinna, oavsett kön och könsuttryck (Stryker, 2006:10). Vidare beskriver Stryker det uppfattade sambandet mellan biologiskt kön, könsroll och subjektiv könsidentitet som något socialt skapat och genom att se hur stor variation det finns gällande kromosomer, reproduktivt kön, anatomiskt kön bevisar att det finns fler än två kön (Stryker, 2006:9). I uppsatsen kommer jag använda mig av transvetenskapliga synsätt främst när jag analyserar skribenternas inställning till kön, öppnar deras resonemang upp för en tolkning av kön bortom tvåkönsmodellen, eller har de en syn på att det bara finns två biologiska kön?

2.5.1 Legitimeringsanalys

Theo van Leeuwen definierar legitimering som en språklig transformationstyp som etablerar och återskapar sociala praktiker. Sociala praktiker definieras enligt van Leeuwen som socialt överenskomna regler som är påverkade av tid, rum, resurser och personer (van Leeuwen, 2008:10). En legitimering är en hänvisning till något som besvarar *varför* något är riktigt och ska göras enligt vissa regler. En text kan därför ses som en social praktik men kan även fungera för att förhandla fram och legitimera den sociala praktiken (van Leeuwen, 2008:20). För att legitimera en åsikt eller handling står avsändaren för en rad val, vad gäller språkliga formuleringar och hänvisningar. Det är dessa val av legitimeringsmetod som granskas vid legitimeringsanalys (van Leeuwen, 2008:91). van Leeuwen delar in legitimering i fyra olika typer som i sin tur delas in i olika underkategorier; auktoritetslegitimring, moralisk legitimering, rationalisering och mytopoesis (van Leeuwen, 2008:109). Eftersom jag i den här uppsatsen valt att fokusera på hur åsikter legitimeras i relation till social positionering kommer jag endast analysera legitimeringar som sker genom auktoritet då det samverkar med social positionering. När man positionerar sig kan man också behöva legitimera hur man vill att ens egen position och den andras position ska tolkas. Den legitimeringen blir då en del av självpositioneringen, att man exempelvis framställer sig som en trovärdig person (Hornscheidt & Landqvist, 2014:155). Dessutom används flera liknande språkliga resurser för att legitimera en positionering som vid auktoritetslegitimring. Genom hänvisning till personer och samtal, samt språkliga resurser för att uttrycka tankar och åsikter kan en positionering stärkas (Hornscheidt & Landqvist, 2014:156). Detta är även grunden inom auktoritetslegitimeringar.

2.5.2 Auktoritetslegitimeringar

För att beskriva de olika typerna av auktoritetslegitimeringar kommer jag använda mig av Westbergs (2016) definitioner och svenska översättningar, som i vissa fall skiljer sig från van Leeuwen begrepp och definition. Westberg (2016:44) delar in auktoritetslegitimeringar i tre olika typer med tillhörande underkategorier. Sedvanetyp som inbegriper traditionsauktoritet eller konformitetsauktoritet, där legitimering sker genom hänvisning till ”vad vi alltid gjort” eller ”vad alla gör”. Rekommendationstyp som inbegriper expertauktoritet eller förebildsauktoritet, där legitimeringen genom hänvisning till ”för att expert x säger så” eller ”för att förebild y gör så”. Samt slutligen Institutionell auktoritet som inbegriper personlig och opersonlig auktoritet, där legitimering sker genom hänvisning till ”för att jag säger så” eller ”för att lagen säger så”. Emellertid visar en grammatisk analys att liknande språkliga resurser kan användas för realisera både legitimering av exempelvis sedvanetyp och rekommendationstyp, samt att olika legitimeringar kan realiseras samtidigt men på olika nivåer i en text (Westberg, 2016:200). Eftersom mitt analysmaterial även visat på olika realiseringsmöjligheter för samma legitimeringstyp har jag valt att inte kategorisera olika auktoritetslegitimeringar efter typ utan väljer endast att ta hänsyn till underkategorierna. Vidare menar Westberg (2016:200) även att flera olika legitimeringsmetoder ofta används i kombination, där ett nätverk av legitimeringar samverkar och förstärker varandra.

Konformitet

I legitimeringar som sker genom konformitetsauktoritet hänvisas till konformativa beteende, det vill säga att man gör som andra gör. Westberg (2016:202) beskriver hur konformitetsauktoritet kan realiseras i text genom att visa på att något är högfrekvent eller genom bruk av majoritetspronomen, samt en materiell eller mental process. Exempelvis ”vi var många som undrade detsamma”.

Tradition

Traditionsauktoritet sker genom hänvisning till ”vad vi alltid gjort”. Westberg (2016:202) beskriver hur traditionsauktoritet vanligtvis realiseras genom att hänvisa till en specifik tid för en praktik eller genom att referera till en förfluten tid. Som exempel ger Westberg ’tiden för x är historisk’. Traditionsauktoritet kan också realiseras genom vissa nyckelord, däribland *tradition*, *vana* och *praxis*. Enligt Westberg (2016:202) kan traditionsauktoritet också realiseras genom att beskriva en förfluten tid, samt en praktikrepresentation, exempelvis ”Jag är tacksam mot alla bögar och flator som gått före mig”.

Expert

Expertauktoritet legitimerar genom hänvisning till vad en expert säger, där expertens trovärdighet är kopplad till dennes kunskap eller status inom diskursen (Westberg, 2016:205). Vidare menar Westberg (2016:206) att expertauktoritet kan realiseras på tre olika sätt; som en förpliktigande praktikrepresentation ('deltagare x bör y enligt experten'), som en nominalt representerad praktik ('en expertgodkänd x') eller som en verbal process och en praktikpresentation ('experten säger att deltagare x bör y') (Westberg, 2016:206). Se exempel: "Som Ekman påpekar: gayrörelsen stred för rätten att vara sig själv och bekämpade sjukdomsförklaringar." (18)

Förebild

Westberg (2016:206) beskriver hur förebildsauktoriteten förmåga att legitimera grundas i social attraktionskraft, där praktiker och åsikter porträtteras som föredömliga. Förebildsauktoritet kan också realiseras genom hänvisning till en faktiskt förebilds åsikt eller handlande. Vidare menar Westberg (2016:207) att förebildsauktoritet realiseras språkligt genom dels en upplevare/aktör, dels genom en materiell eller mental process. På så sätt kan en förebildsauktoritet skrivas som "föredömliga deltagare gör x". Exempel "Men vi som är trans borde väl vara exempel på att våra identiteter och möjligheter inte bestäms av våra kroppar?"

Personlig och opersonlig auktoritet

Westberg (2016:204) listar en rad grammatiska möjligheter genom vilken personlig auktoritet kan realiseras. Personlig auktoritet kan realiseras genom en auktoritär subjektiv bedömning och genom bruk av förpliktigande modala verb. Westberg menar vidare att personlig auktoritet kan beskrivas genom formeln 'auktoritet x behöver y av deltagare z', och att personlig auktoritet förekommer när inga andra argument åberopas än "för att jag säger så". Exempel: "Jag vill prata om transpersoners vardagsliv, inte om huruvida vi egentligen finns" (48). Opersonlig auktoritet legitimerar genom hänvisning till lagar och rekommendationer (Westberg, 2016:204). Exempel: "För påtvingade kroppsliga ingrepp och ändring av juridiskt kön skildes åt redan 2013"(59).

1. Material

I det här kapitlet presenteras artiklarna från Dagens ETC som analyseras i uppsatsen, samt hur urval och avgränsningar gått till.

3.1 Artiklar för analys

Text 1: ”*Drömmen är att Ekis Ekmans bok får igång en seriös debatt*”, Lina Hjort Warlenius, 15-04-21, 691 ord.

Text 2: ”*Ekis Ekmans bok skapar ett ännu mer polariserat samtalsklimat*” Edward Summanen, 17-04-21, 742 ord.

Text 3: ”*Intersektionell feminism är enda vägen framåt*” av Kim Plunteman och Sam Viden, 20-04-21, 626 ord.

Text 4: ”*Är iden om ett inre kön verkligen utvecklingen vi har längtat efter?*” Aleksa Lundberg, 26-04-21, 686 ord.

Text 5: ”*Kyrkans transbrev visar att debatten är fylld av missförstånd*” Anna-Maria Carnhede, 20-05-21, 991 ord. 991 ord.

Text 6: ”*Ung, bög och feminin - du duger som du är*” Jens Randrup, 08-06-21, 1988 ord.

Text 7: ”*Vilka är dessa kritiserade transideologer?*” Alex Alvina Chamberland, 10-06-21, 753 ord.

Text 8: ”*Farligt om transvården bara bekräftar ungas självdiagnoser*” Jens Randrup, 17-06-21, 287 ord.

3.2 Urval och avgränsningar

Jag har valt att endast undersöka de debattartiklar som publicerades i tidningen Dagens ETC, eftersom tidningen gett debatten stort utrymme och det finns en tydlig startpunkt och slutpunkt för debatten 2021 i tidningen. Debatten inleds med en lång intervju i Dagens ETC (Carnhede, 09-04-21) där Ekis Ekman får argumentera för sin syn på kön och transpersoner, och beskriva sin bok. Det refereras till vad Ekis Ekman säger i intervjun i flera texter i debatten. Därefter följer flera debattinlägg från olika personer fram till den 17:e juni då ett inlägg i debatten avslutas med ordet ”slutreplik”. För att få fram materialet till undersökningen gjordes sökningar i mediearkivet retriever. Sökperioden var mars-december 2021 och sökordet var ”transperson” ”transdebatt” och ”transideologi”. Materialet lästes igenom och allt som inte kunde klassas som debattinlägg, krönika eller kommentar/replik sällades bort. Detta eftersom uppsatsens syfte endast är att se till debatten, inte till den allmänna rapporteringen i transfrågan. Det finns en debattartikel som publicerades i augusti 2021, men den diskuterar inte synen på kön utan uppmanar media att följa pressetiska regler vid publiceringar gällande barn, varvid den har valts bort. Utöver det har två texter valts bort. Den ena texten var från en anhörig men hon diskuterade inte synen på kön i sin text utan skrev endast hon kämpade för transpersoners rätt till vård och refererade till en amerikansk kontext. Den andra texten som valdes bort beskrev ett samtal mellan två transpersoner, eftersom den artikeln klassades som en diskussion och inte en debattartikel.

4. Analys

I det här kapitlet kommer forskningsfrågorna som presenterades i kapitel 1.2 besvaras genom en presentation av legitimeringsanalysen som gjorts av texterna. För att besvara frågan: *Hur legitimeras åsikter om synen på kön?*, har jag valt att dela upp texterna efter deras åsikter om kön. Analysen visar att debatten innehåller två olika tolkningar av vad kön är. För att tydliggöra skillnader mellan dessa positioner har jag valt att döpa de till 'Tvåkönspositionen' och 'Flerkönspositionen', där respektive positions legitimeringar om kön presenteras separat. Vid analys av auktoritetslegitimeringar synliggörs den sociala positioneringen, varvid den kommer presenteras löpande i kapitlen om auktoritetslegitimeringar för att tydliggöra om, och isåfall hur, ett samband mellan social positionering och legitimeringsmetod kan se ut. I kapitel 4.4.1 kommer detta undersökas närmare. På så vis kommer frågan: *Finns det ett samband mellan legitimeringsmetod och skribenternas sociala positionering?* besvaras.

4.1 Synen på kön: 'Tvåkönspositionen' och 'flerkönspositionen'

'Tvåkönspositionen' ser kön som en tvåkönsmodell som inbegriper två biologiska kön, allt annat gällande kön som till exempel könsroller och könsidentitet anses vara socialt konstruerat. Tolkning av kön enligt tvåkönsmodellen osynliggör transpersoner som inte är binära och transpersoner som inte genomgått könsbekräftande vård. Inga av dessa texter nämner ickebinära utan argumenterar istället för att kön inte är en känsla. Emellertid poängterar samtliga inom 'tvåkönspositionen' att de erkänner transpersoners existens och rätt till vård, vilket jag tolkar som att de erkänner binära transpersoner. Den andra positionen i debatten, som jag kallar 'Flerkönspositionen', ser istället kön som något mer komplext. Kön ses som ett spektrum som inbegriper biologiskt, socialt och juridiskt kön, men framförallt en subjektiv könsidentitet där individens upplevelse av sig själv avgör vilket kön den har. Ickebinära nämns uttryckligen och deras existens används som argument emot tvåkönsmodellen. 'Flerkönspositionen's syn på kön går därmed i linje med en transvetenskaplig syn på kön (Stryker, 2006:9-10). Varje auktoritetslegitimering presenteras i en egen underrubrik för att på så sätt kunna jämföra de olika texternas auktoritetslegitimeringar och ställa de i relation till varandra. Värt att påpeka är att den här presentationsordningen inte riktigt fångar hur olika auktoritetslegitimeringar interagerar med varandra. Exempelvis kan traditionsauktoritet användas för att förstärka den personliga auktoriteten eller konformitetsauktoritet kan användas för att förstärka förebildsauktoritet. Presentationen börjar med den mest förekommande auktoritetslegitimeringen i texterna, varvid övriga legitimeringar presenteras i relation till användningsfrekvens. Som jag visat genom analys av exempel

(3) kan olika typer av auktoritetslegitimeringar kan realiserar i text på liknande sätt, vilket Westberg (2016:206) också påpekar.

4.2.1 'Tvåkönspositionen's legitimeringar och sociala positionering

I det här kapitlet kommer jag presentera 'tvåkönspositionen's auktoritetslegitimeringar med exempel på hur de realiseras i texterna. Varje auktoritetslegitimering presenteras i en egen underrubrik för att på så vis kunna jämföra texternas legitimeringar med varandra. Presentationen börjar med den mest förekommande auktoritetslegitimeringen i texterna, varvid övriga legitimeringar presenteras i relation till användningsfrekvens. 'Tvåkönspositionen' syn på kön följer Ekis Ekmans beskrivning av kön, enligt en tvåkönsmodell som inbegriper två biologiska kön, allt annat gällande kön som till exempel könsroller och könsidentitet anses vara socialt konstruerat. I det undersökta materialet är det följande fem texter som uttrycker en förståelse för kön enligt 'Tvåkönspositionen'. Text 1: "*Drömmen är att Ekis Ekmans bok får igång en seriös debatt*" av Lina Hjort Warlenius, Text 4: "*Är idén om ett inre kön verkligen utvecklingen vi har längtat efter?*" Aleksa Lundberg, Text 5: "*Kyrkans transbrev visar att debatten är fylld av missförstånd*" Anna-Maria Carnhede, Text 6: "*Ung, böj och feminin - du duger som du är*" av Jens Randrup, Text 8: "*Farligt om transvården bara bekräftar ungas självdiagnoser*" av Jens Randrup. Det är alltså fem texter och fyra olika artikelförfattare i den här gruppen. Det är endast en skribent, Aleksa Lundberg, som positionerar sig som transperson, och därmed har en diskriminerad position i debatten. Övriga skribenter positionerar sig som cisperson, privilegierad position. Traditionsauktoritet är det mest vanliga legitimeringen för åsikter om kön, följt av expertauktoritet och personlig auktoritet. Samtliga skribenter använder sig av dessa legitimeringsmetoder. Konformitetsauktoritet och förebildsauktoritet är också vanligt förekommande i texterna, men används inte alls av Aleksa Lundberg. Opersonlig auktoritet används som legitimeringsmetod för åsikter om kön endast i Jens Randrups text 8.

4.2.2 Traditionsauktoritet

Hänvisning till traditionsauktoritet är den mest förekommande i texterna för att legitimera sin åsikt att definiera kön enligt tvåkönsmodellen. Att definiera kön enligt en flerkönsmodell som inbegriper en subjektiv könsidentitet framställs som ett hot mot traditionen, men vilken tradition som är hotad skiljer sig åt mellan texterna. I Lina Hjort Warlenius text och Anna-Marie Carnhedes text framställs en flerkönsmodell som ett hot mot den feministiska traditionen. Hjort Warlenius (1) och Carnhede (3) positionerar sig båda som en del av den feministiska traditionen, indirekt blir även de själva hotade av den nya synen på kön. Aleksa Lundbergs text hänvisar också till en feministisk tradition som hotas av

en flerkönsmodell, men Lundberg positionerar inte sig själv som en del av den här traditionen, och blir därmed inte personligen hotad av en flerkönsposition. I Jens Randrups text 6 framställs flerkönsmodellen som ett hot mot traditionen att kämpa för homosexuellas rättigheter. Randrup positionerar sig själv som homosexuell och del av traditionen att kämpa för homosexuellas rättigheter, varvid även han själv blir hotad av den nya synen på kön. I Randrups text 6 fungerar även traditionsauktoritet delegitimerande då det hänvisas till traditionen att klassa homosexualitet som en sjukdom för att delegitimera en flerkönsmodell. Nedan följer exempel från texterna samt hur jag tolkat dem.

I Hjort Warlenius text, exempel (2) tolkar jag ”vårt feministiska idéhistoriska och skönlitterära arv” som ett nyckelord som hänvisar till tradition, i detta fall en feministisk tradition. Texten inleds (1) med hänvisning till feministisk tradition, där Hjort Warlenius även skriver in sig själv som deltagare i en feministisk tradition, vilket förstärker trovärdigheten för kommande personliga auktoriteter.

- (1) Jag tillhör den feministiska generation som formades under 90-talets backlash
- (2) Om alla invändningar mot den nya synen på kön är transfobi omfattar det för övrigt stora delar av vårt feministiska idéhistoriska och skönlitterära arv, inte bara "Under det rosa täcket" ligger pyrt till utan i princip varje klassiker blir uttryck för hat i en ny blick.
- (3) Vi hade en gång en feministisk dröm om en värld där identiteten och möjligheterna i tillvaron inte skulle bestämmas av kroppen. Där vi, för att citera Nina Björk, skulle göra kön till en ointressant kategori i en människas sociala liv. Vad har vi nu?

Det Hjort Warlenius kallar ”den nya synen på kön”, det vill säga en förståelse av kön som tar hänsyn till individens subjektiva upplevelse av sin könsidentitet, framställs här som något som hotar en feministisk tradition. Traditionsauktoritet är den vanligaste legitimeringen för åsikter om kön Hjort Warlenius text , samtidigt realiseras i den här texten traditionsauktoritet i kombination med expert- förebilds-konformitetsauktoritets och personlig auktoritet. Referenser till Björk som fungerar som legitimerande realiseras både genom förebildsauktoritet och expertauktoritet, men kan även fungera som hänvisning till feministisk tradition då Björk beskrivs som en viktig teoretiker inom traditionen. Legitimeringar som realiseras genom Hjort Warlenius personlig auktoritet kan även dessa tolkas som traditionsauktoritet, då hon skrivit in sig själv i en feministisk tradition.

Exempel (3) visar hur olika typer av auktoritetslegitimeringar samverkar i text 1. Konstruktionen av meningen ”Vi hade en gång...Vad har vi nu?” Kan tolkas som legitimering genom konformitet som realiseras av majoritetspronomet ”vi” samt den materiella processen som beskrivs. Konstruktionen kan även tolkas som förebildsauktoritet genom aktören ”vi” och den materiella processen ”Vad har vi nu?”. ”en feministisk dröm” kan tolkas som en traditionsauktoritet genom referensen till feministisk tradition. ”Där vi, för att citera Nina Björk” kan tolkas som förebildsauktoritet/konformitet på grund av ”vi:et”. Samtidigt kan att citera Nina Björk tolkas som dels expertauktoritet och en hänvisning till

feministisk tradition. På liknande sätt realiseras resterande legitimeringar traditionsauktoritet i Hjort Warlenius text. Hela texten kan ses som ett nätverk där olika legitimeringar sker samtidigt och på olika sätt för att legitimera Hjort Warlenius syn på kön.

Carnhede (text 5) legitimerar med traditionsauktoritet vid två tillfällen i texten. I exempel (4) legitimeras att ”tjejer ska känna att de duger som de är”, eftersom det är ”Vår feministiska övertygelse”. ”Vår feministiska övertygelse” skulle här kunna tolkas som en hänvisning till feministisk tradition, främst i en intertextuell tolkning som tar hänsyn till tidigare texter i den här debatten där feminismen som teori och tradition presenterats tydligt, (se analys av Hjort Warlenius text 1, samt Lundbergs text 4). Detsamma gäller för den andra legitimeringen som sker genom traditionsauktoritet.

(4) Vår feministiska övertygelse är att tjejer ska känna att de duger som de är.

Aleksa Lundberg hänvisar också till en feministisk tradition som hotas av en flerkönsmodell, men Lundberg positionerar inte sig själv som en del av den här traditionen. Lundberg beskriver i exempel (5) Björks bok som en kultklassiker, och att hennes teorier har präglat den feministiska teoribildningen sedan 1996 när boken utkom. Det är en tydlig hänvisning till feministisk tradition, dels i bruket av nyckelordet ”kultklassiker”, dels genom den utpekade tiden för praktiken och praktikrepresentationen. Att feminism ska kämpa emot fasta könsidentiteter och att kroppen är en materiell realitet men att identiteten inte ska vara bunden till föreställningar om vad en kvinna, respektive man är, blir en sanning eftersom Nina Björk sagt det, men också genom traditionsauktoritet då detta varit den allmänna hållningen inom en feministisk tradition.

(5) HON ARGUMENTERAR i kultklassikern för en feminism som kämpar mot "naturliga och fasta könsidentiteter". Kroppen är en materiell realitet, identiteten ska dock inte behöva formas utefter föreställningar om "kvinnligt" och "manligt". Den här ingången har präglat feministiska rörelser och teoribildningar sedan boken kom ut 1996.

(6) Att befinna sig "på samma sida" i könsklustret innebär alltså att kropp och könsidentitet hänger ihop, vilket den tredje vågens feminister alltid har kämpat emot. Det är här konflikt uppstår mellan vissa feminister och vissa transaktivister

Vidare legitimerar Lundberg genom traditionsauktoritet i exempel (6) när hon beskriver hur begreppet cis-person blir problematiskt om en definierar det som att könsidentitet och biologiskt kön hänger ihop eftersom ”tredje vågens feminister alltid har kämpat emot [det]”. Det Lundberg beskriver som tredje vågens feminister har alltså kämpat emot en förståelse av kön som inbegriper könsidentitet.

Randrup inleder text 6, se exempel (7), med traditionsauktoritet då han hänvisar till bögar och flator som gått *före* honom i kampen för frihet, eftersom deras kamp möjliggjort att han kan leva i ”ett av historiens mest homovänliga samhällen”. Enligt Westberg (2016:202) kan traditionsauktoritet också realiserars genom att beskriva en förfluten tid, i detta fall, ”före mig”, samt en praktikrepresentation, i

detta fall bögars och flators frihetssträvan. Traditionen Randrup hänvisar till blir därmed homosexuellas kamp för rättigheter.

- (7) Som ung bög är jag tacksam över alla äldre bögar och flator som gått före mig. Det är tack vare deras frihetssträvan som jag lever i ett av historiens mest homovänliga samhällen.
- (8) Homosexualitet klassades som friskt beteende så sent som 1979 - endast 14 år innan jag föddes.
- (9) En annan handbok förklarar att man förr hade gjort misstaget att ta den klänningsälskande pojken för homosexuell. I dag vet man bättre: pojken är en flicka.

Genom att skriva att de gått före honom i kampen positionerar Randrup sig själv som en deltagare i kampen. Detta skulle i så fall kunna stärka Randrups personliga auktoritet inom diskursen för homosexuellas rättigheter. I vissa fall används traditionsauktoritet delegitimerande. Randrup (8) beskriver hur homosexualitet klassades som en sjukdom till 1979, och sätter den tiden i relation till sitt eget liv. Detta kan fungera som förstärkning för att positionera en flerkönsposition som ett hot mot homosexuella. I exempel (8) hänvisar till en tradition/tid där homosexualitet klassades som en sjukdom och sedan i exempel (9) hänvisas till att man förr tolkade en pojke i klänning som homosexuell, medan man idag tolkar pojken i klänningen som trans. På så sätt kan det tolkas som att praktiken att tolka en pojke i klänning som trans delegitimeras med hänvisning till att man tidigare sjukdomsklassade homosexualitet och idag får transpersoner diagnosen transsexualism.

- (10) Som Ekman påpekar: gayrörelsen stred för rätten att vara sig själv och bekämpade sjukdomsförklaringar. Transideologerna strider för att diagnostisera fler människor - och inte sällan är det just bögar och flator som det är fel på.
- (11) När det nya transprojektet slog igenom hade jag redan lämnat tonåren. Om jag fötts tio år senare hade jag kanske också valt transidentiteten som en väg ur förnedringen.

Delegitimering av en ny syn på kön och könsidentitet genom hänvisning till traditionen att sjukdomsklassa homosexuella används vid flera tillfällen. I exempel (10) sker delegitimeringen genom expertauktoritet som realiserar genom "Som Ekman påpekar". Vidare sägs det explicit i exempel (10) att "Transideologerna strider för att diagnostisera fler människor och inte sällan är det bögar och flator det är fel på". På så vis kan det tolkas som att det Randrup kallar för "transideologerna" och en ny syn på kön är ett hot mot homosexuellas rättigheter. Även Exempel (11) där Randrup först beskrivit hur han tolkades som feminin och tjejig som barn, men att eftersom han växte upp i en tid innan det Randrup kallar "det nya transprojektet" valde han inte att transitionera kan tolkas som en delegitimering som realiserar genom traditionsauktoritet. I Randrups korta slutreplik Text 8 förekommer inga legitimeringar som realiserar genom traditionsauktoritet.

4.2.3 Expertauktoritet

Expertauktoritet är den näst mest vanliga legitimeringen för åsikter om kön, men vem som positioneras som expert varierar mellan texterna. Hjort Warlenius och Lundberg hänvisar till Nina Björk, medan Randrup i text 6 hänvisar till Ekis Ekman eller hennes bok. I text 8 (Randrups korta slutreplik) hänvisar han istället till Aleksa Lundberg som expert, då i sin position som transperson som ångrat sig. Carnhedes text sticker ut då expertauktoritet endast används en gång. Intressant att notera att Lundbergs text hänvisar till tre olika experter: Nina Björk, Ekis Ekman och ”tre transfeminister”.

Hjort Warlenius beskriver i sin text Nina Björks bok *Under det rosa täcket*, samt vilket avtryck boken och dess teorier om kön, har haft på den feministiska debatten (12). Nina Björks syn på kön beskriver Hjort Warlenius som ett särskiljande mellan ett biologiskt kön och ett socialt konstruerat genus. Björk har genom exempel (12) presenterats som en expert på området, vilket kan fungera stärkande för följande exempel (26) där legitimeringen realiseras genom expertlegitimering där Björk är experten.

(12) Nina Björks "Under det rosa täcket" blev manifestet för uppgörelsen med denna essentialistiska syn på kön och därifrån formulerades den snart dominerande feministiska hållning som skiljde på biologiskt kön och socialt konstruerat genus.”

(13) Vad hände sen, undrade Björk lite förvånad i en intervju i Dagens ETC i höstas.

Frågan varför ska vi fundera på vad som hänt med synen på kön kan besvaras med ”för att Björk undrar vad som hänt”. I exempel (13) sker en verbal process, Björk säger ”vad hände sen”, varvid jag tolkar detta som en legitimering genom expertauktoritet. För övrigt tyder beskrivningen av Björk som feministisk teoretiker med stor genomslagskraft som ett sätt att legitimera det Björk säger genom expertauktoritet. Även konstruktionen i exempel (12) tyder på expertauktoritet. Något som också öppnar upp för en annan tolkning av legitimeringen är att Björks bok ”Under det rosa täcket” i exempel (2) beskrivs som del av en feministisk tradition, vilket skulle kunna göra att legitimeringar som realiseras genom Björks auktoritet även skulle kunna fungera som traditionsauktoritet.

Även Lundberg inleder sin text med att citera Nina Björks bok ”Under det rosa täcket” för att definiera en feministisk förståelse av kön. Därefter följer två andra beskrivningar av kön som också realiseras genom expertauktoritet. Legitimeringen i exempel (14) sker genom expertauktoritet och realiseras genom att Nina Björk skrev så.

(14) Att tro att en människa kan födas till denna jord utan att få sin identitet formad av hur hon ser ut mellan benen är feminismens nästa omöjlighet att förverkliga. Så skrev Nina Björk i "Under det rosa täcket".

(15) KAJSA EKIS EKMAN exemplifierar detta i sin bok, "Om könets existens", med Vårdguidens definition av kön (från 2019): "Vad som avgör vilket kön du har är dock inte kroppen eller vad som står i ditt pass: det är vad du själv känner som spelar roll."

(16) "KÖNSIDENTITETEN ÄR CENTRAL i transkampen", fortsätter debattörerna. "Om transpersoner kategoriseras utifrån våra biologiska kön /.../ förlorar vi rätten att byta juridiskt kön, rätten till könsbekräftande vård, rätten att omtalas med

de namn och pronomen vi känner oss bekväma med och rätten att få gå på den toalett där vi är trygga och bekräftade utifrån vår könsidentitet."

Lundberg använder Ekis Ekmans bok, för att genom expertlegitimering legitimera att en annan förståelse av kön har fått genomslag i samhället, se exempel (15), nämligen Vårdguidens definition av kön. Vårdguidens definition av kön kan tolkas som en opersonlig legitimering då det är en synvinkelomständighet (Westberg, 2016:204) som realiseras genom "Vårdguidens definition av kön...". På detta sätt ställs Vårdguidens definition av kön emot en feministisk definition av kön som legitimerats genom traditionsauktoritet och expertauktoritet. För att beskriva en transfeministisk förståelse av kön använder sig Lundberg av en debattartikel från 2018 skriven av tre transfeminister som inte namnges i Lundbergs text. Även här sker legitimeringen genom expertauktoritet som realiseras genom "skriver tre transfeministiska debattörer.". De transfeministiska debattörernas definition av kön är, juridiskt kön, biologiskt kön, socialt kön och könsidentitet. Därefter följer ytterligare ett citat från debattartikeln där vad de säger legitimeras genom expertauktoritet i exempel (16) som realiseras genom "fortsätter debattörerna". Debattörerna är rädda att förlora sina rättigheter som transpersoner om de endast kategoriseras i relation till sitt biologiska kön.

I Carnhedes text realiseras legitimering genom expertauktoritet endast en gång (17), genom hänvisning till att Myndigheten SBU och "flera experter" bedömer att vården av transpersoner inte är evidensbaserad.

(17) Myndigheten SBU, precis som Karolinska och flera experter, gör bedömningen att vården saknar en evidensbas.

I Randrups text 6 realiseras legitimering genom expertauktoritet flera gånger genom hänvisning till Ekis Ekman eller hennes bok *Om könets existens*. I exempel (18) realiseras expertauktoritet genom "Som Ekman påpekar (...)". Övriga expertlegitimeringar realiseras på liknande sätt i text 6.

(18) Som Ekman påpekar: gayrörelsen stred för rätten att vara sig själv och bekämpade sjukdomsförklaringar. Transideologerna strider för att diagnostisera fler människor - och inte sällan är det just bögar och flator som det är fel på.

(19) "Vilka står på ångrarnas sida?" frågar sig Aleksa Lundberg. Hennes berättelse stör kvasi-progressiva socialliberaler i deras rus av framstegstankar.

I Randrups text 8 realiseras istället expertauktoritet genom "frågar sig Aleksa Lundberg", exempel (19). Randrup hänvisar till att Aleksa Lundberg sagt att hon ångrar sin transition (*Hur viktigt är kön?*, dagens ETC 21/5 2021). Randrup menar att Aleksas historia stör det Randrup kallar för "kvasi-progressiva socialliberaler i deras rus av framgångstankar", vilket jag tolkar som en omskrivning för de transideologer som Randrup refererar till i exempel (10).

4.2.3 Personlig auktoritet

I analysexterna är legitimeringar som realiseras genom personlig auktoritet inte vanliga, med undantag för Jens Randrups text 7 och text 9, däremot förekommer legitimeringar som realiseras genom personlig auktoritet i samtliga texter. I text 7 realiseras personlig auktoritet ofta i kombination med traditions- och konformitetsauktoritet, medan i text 9 används inte personliga auktoritet i kombination med andra legitimeringar. I Lundbergs text 4 förekommer det helt utan andra legitimeringar. Lundberg talar endast utifrån sin egen position som sig själv. I text 1 Hjort Warlienus text är personlig auktoritet inte vanligt, förekommer främst i exempel (12). Istället för att utgå från ett *jag* argumenterar Hjort Wallenius utifrån ett *vi*, som realiseras genom förebildsauktoritet och konformitet. I Carnhedes text är inte heller personlig auktoritet vanligt. Carnhede talar också utifrån ett *vi* med legitimeringar som realiseras genom förebild och konformitet. I de få legitimeringar som realiseras genom personlig auktoritet är det inte i kombination med andra auktoritetslegitimeringar.

I exempel (20) uppmanar Randrup i text 6 minoriteter att inte ta sina förvärvade rättigheter för givet, vilket betyder att dessa rättigheter skulle kunna tas ifrån dem. Legitimeringen realiseras här genom personlig auktoritet då ”gör bäst i” kan tolkas som ett förpliktigande verb. Emellertid kan ”sina hårt förvärvade fri- och rättigheter” tolkas som en hänvisning till kampen för homosexuella rättigheter.

(20) Men minoriteter gör bäst i att aldrig ta sina hårt förvärvade fri- och rättigheter för givna.

(21) Jag tänker inte acceptera att pojkar utreds på transkliniker för att de är för feminina. Jag finner mig inte i att unga bögar utsätts för vad Ekman träffande kallar en ny form av gay conversion therapy.

(22) Transideologer kallar jag de som på skral empirisk grund förespråkar drastiska och irreversibla behandlingar för unga - läkare, politiker, aktivister och journalister.

(23) Jag påstår inte att transpersoner inte finns. Inte heller förespråkar jag en nedmontering av transvården. De som behöver könsbekräftande vård ska få det. De som behöver något annat ska inte behöva traumatiseras.

Personlig auktoritet fungerar legitimerande i Randrups text 6 vid upprepade tillfällen, och realiseras genom fraser som ”vill jag istället säga”, ”kan jag inte se det som något annat”. I exempel (21) legitimeras att feminina pojkar inte ska utredas på transkliniker, eftersom Randrup inte tänker acceptera det. Ofta följer en legitimering genom expertauktoritet efter en personlig auktoritet som i andra meningarna i exempel (21) där Randrup refererar till vad Ekman kallar ”en ny form av gay conversion therapy”. På så vis förstärks de personliga auktoriteterna genom expertauktoritet.

I text 8 svarar Jens Randrup Alex Alvina Chamberland på hennes text 7. Genomgående i den korta texten (287 ord) realiseras auktoritetslegitimeringar nästan uteslutande genom personlig auktoritet, se exempel (22) och (23). I exempel (22) definierar Randrup vad han menar med ordet ’transideologer’ som personer som utan vetenskaplig backning förespråkar könsbekräftande vård för unga transpersoner. Vidare fortsätter Randrup (23) med att säga att han visst menar att transpersoner finns och att de

transpersoner som behöver vård ska få det. Sista meningen ”De som behöver något annat ska inte behöva traumatiseras” implicerar att det finns personer som riskerar att bli traumatiserade om de får tillgång till transvård.

Som tidigare nämnts är legitimering som realiseras genom personlig auktoritet inte vanligt förekommande i Hjort Warlenius text 1. Ett exempel när det förekommer är (24) där Hjort Warlenius beskriver Ekis Ekmans bok som ”måsteläsning för feminister”. (24) kan tolkas som att Hjort Warlenius positionerar sig som en auktoritär subjektiv bedömare, som genom en adjektivering av det förpliktigande modala hjälpverbet ”måste” vill uppmana deltagare ”feminister” till läsning av Kajsa Ekis Ekmans bok. Hjort Warlenius position som personlig auktoritet stärks i texten av legitimeringar genom hänvisning till feministisk tradition där hon även positionerat sig som deltagare av denna tradition (se kapitel 5.2.1).

(24) Boken är måste-läsning för feminister, även för er som har fört upp författaren på svarta listan - frågan är för viktig för att stupa på avsändaren!

I Lundbergs text är inte heller personlig auktoritet vanligt förekommande, men i sista stycket i sin text övergår Lundberg helt till legitimeringar genom personlig auktoritet. Här väljer även Lundberg att själv positionera sig som transperson, exempel (25) genom att först skriva ”Transpersoner har rätt.../Vårt överskridande./, där ”Vårt” syftar tillbaka ”transpersoner”.

(25) TRANSPERSONER HAR RÄTT att leva och verka på precis samma villkor som alla andra. Vårt överskridande, eller deltagande i genusmaskeraden, ska ingen ha en åsikt om. Det jag inte är lika övertygad om, längre, är ifall idén om ett inre kön verkligen är utvecklingen vi längtat efter.

I exempel (25) säger Lundberg först att transpersoner ska ha samma rättigheter som alla andra, för att sedan säga att hon inte är övertygad om att ”idén om ett inre kön”, vilket jag tolkar som en förståelse av kön som inbegriper en självdefinierad könsidentitet, är en bra utveckling. Lundberg uttrycker sig här med viss försiktighet genom förmildrande konstruktioner såsom ”längre inte lika övertygad” samt ”verkligen är utvecklingen vi längtat efter”. Slutsatsen blir ändå att Lundberg är mer positiv till förståelse av kön som inte inbegriper en subjektiv könsidentitet.

Vid två tillfällen används personlig auktoritet i text 5 av Carnhede. Se exempel (26), där Carnhede försöker visa förståelse för transpersoners upplevelse av debatten, och genom personlig auktoritet som realiseras med ”Jag begriper”. Men det Carnhede begriper är inte hur kränkande det upplevs för transpersoner att få sina identiteter reducerade till ”en produkt av patriarkatet”, utan istället att ”diskussionen om transvården kan väcka existentiell fasa hos den personen”. Det kan tolkas som att

Carnhede menar att diskussionen om synen på kön får transpersoner att själva ifrågasätta sin egen existens.

- (26) Jag begriper hur fruktansvärt det måste vara för en nyligen könstransitionerad person att lyssna till debattörer som hävdar att det hen just gjort med sin kropp blott är en produkt av patriarkatet. Det är inte svårt att förstå att en "nyansering" av diskussionen om transvården kan väcka existentiell fasa hos den personen.

4.2.4 Konformitetsauktoritet

Legitimeringar som sker genom konformitetsauktoritet förekommer frekvent i texterna, och realiseras ofta i kombination med andra auktoritetslegitimeringar. Viktigt att påpeka är dock att Lundberg inte använder sig av konformitetsauktoritet alls i sin text, medan det används ofta i de övriga texterna. I Hjort Warlenius text legitimeras ett ifrågasättande av att definiera kön som inbegriper könsidentitet med att det var många som ifrågasatte. Konformitetsauktoritet används både legitimerande och delegitimerade i text 6 och text 7. I vissa fall kan det vara svårt att särskilja konformitetsauktoritet från förebildsauktoritet, se exempel (27), (28) och (30).

Legitimeringen i exempel (27) från Hjort Warlenius text, skulle kunna tolkas som förebildsauktoritet då "vi" är upplevare samt "suckade lättat" och "undrade" är materiella och mentala processer. Å andra sidan gör bruket av "vi var många" det mer troligt att tolka som att legitimering sker genom konformitetsauktoritet.

- (27) Vad hände sen, undrade Björk lite förvånad i en intervju i Dagens ETC i höstas. Och vi var många som suckade lättat eftersom vi undrat detsamma.
- (28) Vi hade en gång en feministisk dröm om en värld där identiteten och möjligheterna i tillvaron inte skulle bestämmas av kroppen. Där vi, för att citera Nina Björk, skulle göra kön till en ointressant kategori i en människas sociala liv. Vad har vi nu?

Även exempel (28) från Hjort Warlenius text skulle kunna tolkas som både konformitetsauktoritet och förebildsauktoritet. Konstruktionen av meningen "Vi hade en gång...Vad har vi nu?" Kan tolkas som legitimering genom konformitet som realiseras av majoritetspronomenet "vi" samt den materiella processen som beskrivs. Konstruktionen kan även tolkas som förebildsauktoritet genom aktören "vi" och den relationella processen "Vad har vi nu?".

Anna-Maria Carnhedes text 6 är ett svar på ett brev Svenska kyrkan skrev till försvar av vården för transpersoner efter att Karolinska sjukhuset ändrat sina rutiner. Carnhede sammanfattar kyrkans kritik som att medier och debattörer som agerat motståndare till transpersoners rättigheter (29). Bruket av majoritetspronomenet "vi" samt "ganska många" som visar på högfrekvens av de som kritiserades samt den materiella processen "fick en känga" tyder på att legitimeringen realiseras genom

konformitetsauktoritet (Westberg, 2016:202). I exempel (29) positionerar sig Carnhede som kritiserad av kyrkan för att motarbeta transpersoners rättigheter genom bruket av ”vi”. I detta fall fungerar konformiteten delegitimerande, eftersom ”Vi var ganska många” kan tolkas som en legitimering av kyrkans kritik.

- (29) Vi var ganska många som fick en känga i brevet. Medier, journalister, debattörer blev hårt kritiserade för att ha agerat motståndare till transpersoners rättigheter:
(30) Vi redaktörer och journalister som tycker att den nya synen på kön är för viktig för att lämnas odiskuterad, har vi fel? Är det hatiskt att anse att bristen på forskning om transvård bör generera mediernas genomlysning?

Längre fram i Carnhedes text återkommer konformitetsauktoritet, exempel (30) som realiserar genom ”Vi redaktörer och journalister som tycker...”. På så vis positionerar sig Carnhede som journalist och redaktör. Vidare frågar Carnhede om de redaktörer och journalister som liksom hon själv tycker att den nya synen på kön bör diskuteras har fel. Exempel (30) skulle även kunna tolkas som en förebildsauktoritet då aktören ”Vi redaktörer och journalister” kan tolkas som en förebildsauktoritär avsändarposition (Westberg, 2016:206). Legitimering skulle i detta fall kunna låta, ”det är inte fel att diskutera den nya synen på kön, eftersom redaktörer och journalister tycker att den är viktig.

I text 6 beskriver Randrup hur hans böggkompisar ifrågasatt sin könsidentitet (31). Genom att skriva att han har haft ”åtskilliga samtal” om kan det tolkas som en konformitetsauktoritet eftersom det tyder på högfrekvens.

- (31) Jag har haft åtskilliga samtal med bögvänner där en vän säger något i stil med "jag har aldrig känt mig som en man, jag kanske egentligen är kvinna." Vad är det att känna sig som en man? Hur känns det egentligen att vara en man? Jag har aldrig känt det.

Då ”åtskilliga samtal” visar på en hög frekvens av samtal, samt att de sagt att de ”aldrig känt sig som en man”, vilket är en mental process, varvid jag tolkar det som en konformitetsauktoritet. Att Randrup och hans bögvänner inte har känt sig som en man trots att de är män, legitimerar därmed att en inte kan känna sig som en man. Att vara man blir därmed inte en känsla, vilket tyder på en förståelse av kön som något annat än en känsla. I Randrups text 8 förekommer ingen konformitetsauktoritet.

4.2.5 Förebildsauktoritet

Förebildsauktoritet är vanligt i texterna, men förekommer inte alls i Lundbergs text. I Hjort Warlenius text är det som redan påpekats svårt att definitivt särskilja legitimeringar som realiserar med förebildsauktoritet från legitimeringar som realiserar genom konformitetsauktoritet. Den föredömliga praktiken positioneras i Hjort Warlenius text som en praktik där deltagarna inom feminismen bekämpar könsroller. I Carnhedes text är det den vanligaste legitimeringsmetoden för att legitimera åsikter om

kön, det föredömliga positioneras här som journalister som analyserar transvården ur ett barnrättsligt och feministiskt perspektiv. I Randrups text 6 används förebildsauktoritet delegitimerande genom att positionera föredömliga läkare som läkare som ifrågasätter transvården. I Randrups text 8 förekommer inte förebildsauktoritet alls.

Som analysen visade i 4.2.3 så var det svårt att i Hjort Warlenius text att dra en gräns mellan konformitet och förebildsauktoritet. Exempel (32) är ytterligare ett exempel på detta, där Nina Björks åsikt presenteras i ”för att citera Nina Björk”. Nina Björk refereras till sammanlagt tre gånger, varav det vid ett tillfälle används högfrekvens ”var många” och majoritetspronomenet ”vi” och de två övriga används endast majoritetspronomenet ”vi”. Det skulle kunna betyda att en av gångerna är det förebildsauktoritet, övriga konformitetsauktoritet.

(32) Där vi, för att citera Nina Björk, skulle göra kön till en ointressant kategori i en människas sociala liv.

I Carnhedes text listar hon fem punkter som svarar på kyrkans kritik. Samtliga legitimeringar sker här genom förebildsauktoritet och realiseras genom en aktör ”vi” och materiella eller mentala processer, se exempel (33) och (34). ”Vi” anser alltså att transpersoner existerar och att vuxna människor ska få genomgå könsbekräftande vård.

(33) VI ANSER ABSOLUT att transpersoner existerar.

(34) VAD VUXNA MÄNNISKOR gör med sina kroppar tycker de flesta av oss ingenting om.

(35) Jag kan självklart inte tala för alla, men väl för mig och den grupp jag känner till som vill analysera transvården ur ett barnrättsligt och feministiskt perspektiv

(36) VI VILL INTE, som kyrkan verkar tro, att könsrollerna ska bli snävare. Tvärtemot vill vi att varje individ ska få uttrycka sig hur genusöverskridande hen vill. Att en flicka får vara hur "pojkelig" hon vill. Att en pojke får agera hur "tjejigt" som helst. Att grundhållningen bör vara att hormoner och kirurgi inte ska behövas: könet i sig är något betydelselöst.

Vilka som ingår i detta ”vi” som är aktör/upplevare i de materiella/mentala processerna i punktlistan beskriver Carnhede i exempel (35). Carnhede säger att hon talar för sig själv och en grupp personer hon känner till som har ambitionen att analysera vården för transpersoner ”ur ett barnrättsligt och feministiskt perspektiv”. Att ha ett barnrättsligt och feministiskt perspektiv vid analys har transvården har positiva konnotationer och kan därför fungera föredömligt, varvid jag tolkar det som förebildsauktoritet. I exempel (36) säger Carnhede att de vill öppna upp könsrollerna så att alla människor ska få uttrycka sig så genusöverskridande som hen vill, men att hormoner och kirurgi inte ska behövas. Legitimering realiseras genom förebildsauktoritet.

I Randrups text 6 används förebildsauktoritet vid två tillfällen, dels när det beskrivs hur allt fler transpersoner som transitionerat berättar att de ångrar sig, men även i exempel (37) som kan tolkas enligt Westbergs (2016:207) formel för förebildsauktoritet som i exempel (37) lyder: ’förebildliga

läkare uttalar sig kritiskt om transprojektet '. På liknande vis konstrueras föredömliga transpersoner som de som ångrar sin transition.

(37) Det finns en växande skara läkare som uttalar sig kritiskt om transprojektet, som säger upp sig från transkliniker, som kallar könsbytena på barnen för medicinska experiment.

4. 2.6 Opersonlig auktoritet

Opersonlig auktoritet förekommer endast i Randrups text 7 där det oftast används för att delegitimera praktiken vård för transpersoner och den nya synen på kön. Det sker genom hänvisningar till policier på olika utbildningar, handböcker för personer som arbetar med transpersoner eller som i exempel (38), hänvisningar till Socialstyrelsens rekommendationer.

(38) Pubertetsblockerande behandling är tidens melodi. Socialstyrelsen rekommenderar en medicin som inte är godkänd för ändamålet och som har förfärliga biverkningar,

(39) informationen från klinikerna är vilseledande och operationerna bryter mot artikel 8 i Europakonventionen om statliga ingrepp i privatlivet. Högsta Domstolen gav Bell rätt.

Genom beskrivningen av medicinen som Socialstyrelsen rekommenderar som att den ”inte är godkänd för ändamålet” samt att den har ”förfärliga biverkningar” delegitimeras Socialstyrelsens auktoritet på området. Att Socialstyrelsen rekommenderar något fungerar därför inte legitimerande utan delegitimerande. Detsamma gäller övriga legitimeringar som sker genom opersonlig auktoritet, förutom exempel (39) där en person i Storbritannien som genomgått könsbekräftande vård stämde kliniken och vann i Högsta domstolen eftersom de operationer hon genomgått bryter mot Europakonventionen. I exempel (39) används alltså opersonlig auktoritet legitimerande.

4.3.1 Flerkönspositionens legitimeringar

I det här kapitlet kommer jag presentera ’flerkönspositionens’ auktoritetslegitimeringar med exempel på hur de realiseras i texterna. Varje auktoritetslegitimering presenteras i en egen underrubrik för att på Presentationen börjar med den mest förekommande auktoritetslegitimeringen i texterna, varvid övriga legitimeringar presenteras i relation till användningsfrekvens. I det undersökta materialet är det tre texter som uttrycker en förståelse för kön enligt ’flerkönsposition’; Text 2: *”Ekis Ekmans bok skapar ett ännu mer polariserat samtalsklimat”* av Edward Summanen, Text 3: *”Intersektionell feminism är enda vägen framåt”* av Kim Plunteman och Sam Viden, samt Text 7: *”Vilka är dessa kritiserade transideologer?”* Alex Alvina Chamberland. Värt att notera är att samtliga skribenter i den här gruppen positionerar sig

som transperson, och får i det här sammanhanget en diskriminerad positionering. Personlig auktoritet är den mest vanliga legitimeringen för att legitimera åsikter om kön, följt av förebildsauktoritet och traditionsauktoritet. Opersonlig auktoritet används två gånger i texterna, medan konformitet och expertauktoritet inte används alls för att legitimera åsikter om kön. Därav kommer det inte finnas några underkapitel som heter konformitetsauktoritet eller expertauktoritet. I kapitel 5. Diskussion, kommer jag diskutera mer vad det kan bero på samt vad det kan säga om diskursen för transpersoner.

4.3.2 Personlig auktoritet

Personlig auktoritet är den mest förekommande legitimeringen för att legitimera åsikter om kön. I Summanens text och Chamberlands text realiserar nästan alla legitimeringar genom personlig auktoritet, medan det i Vidéns & Pluntemans text endast legitimeras genom personlig auktoritet i sista stycket.

Edward Summanen inleder sin text med att han inte riktigt förstår vad 'Tvåkönspositionen' (min benämning) menar med "den nya synen på kön" och att han tror att 'tvåkönspositionen' är förvirrade och inte riktigt förstår vad könsidentitet innebär (40). Legitimering sker genom personlig auktoritet då Summanen positionerar sig som en subjektiv bedömare som informerar 'Tvåkönspositionen' vad könsidentitet är. På så vis framställs 'Tvåkönspositionen' som okunnig.

- (40) Jag har inte helt förstått uttrycket "den nya synen på kön", men mycket verkar fokuserat på begreppet könsidentitet. Det tycks råda förvirring kring ordets innebörd. Delvis tror jag att förenklingen "könsidentitet är det kön du känner dig som" ska lastas. En mer korrekt förklaring är "könet du vet att du är" eller "din upplevelse av jaget".
- (41) KANSKE ÄR DET så att du inte tror på könsidentitet? Utan tänker att kön bara är kroppar, juridik och sociala förväntningar? Det har du rätt att tycka. Men synsättet ifrågasätter min existens. Det gör ont. Och jag är otroligt trött på att höra att jag inte finns,
- (42) Men föreställningen om att alla transpersoner alltid strävar efter att passa in i en av två snäva könsroller är för mig helt absurd. Det osynliggör dessutom alla ickebinära och andra som varken är kvinnor eller män.
- (43) Då kommer nya röster och säger att vi måste genomgå underlivskirurgi för att tas på allvar. För det är vad jag hör när någon säger att penisar inte hör hemma i damernas omklädningsrum eller att transkillar har "en kvinnas könsorgan".
- (44) Det är ett evigt prat om våra genitalier. Det är ovärdigt och skrämmande.

Summanen fortsätter med att skriva att skriva att man inte måste tro att kön inbegriper könsidentitet, men att den synen på kön ifrågasätter Summanens egen existens (41). Här positionerar sig Summanen som transperson, och hans positionering i debatten blir därmed en diskriminerad position. Genom bruket av negationen *inte* i "att höra att jag inte finns" tydliggörs det Summanen uppfattar som normen (Hornscheidt & Landqvist, 2014:148), det vill säga, att transpersoner inte finns. Tvåkönspositionen tillskrivs här uppfattningen att transpersoner inte finns, men genom personlig auktoritet legitimerar Summanen att transpersoner visst finns. Att transpersoner finns legitimerar därmed Summanen med sin egen existens, han finns. I exempel (42) framställs 'tvåkönspositionens' åsikt vara att transpersoner

alltid vill passa in i en stereotyp könsroll, vilket delegitimeras genom personlig auktoritet som realiseras i "för mig helt absurd". Vidare nämner Summanen (42) ickebinära transpersoner och delegitimerar merar 'tvåkönspositionens' åsikt med hänvisning till ickebinäras existens. Vidare refererar Summanen indirekt till ett citat från Kajsa Ekis Ekman (*Kajsa Ekis Ekman: "Varför säger ingen, du duger som du är?"*, Dagens ETC, 7 april 2021) i exempel (43) när Summanen säger att vissa menar att transpersoner måste operera sina genitalier för att respekteras som transperson. Påståendet legitimeras genom personlig auktoritet och realiseras med "För det är vad jag hör när någon säger (...)". 'Tvåkönspositionen' tillskrivs därefter ett intresse för transpersoners genitalier, vilket realiseras i texten genom bruket av "våra genitalier" som syftar till transpersoner och en diskriminerad position. På så vis konstrueras den privilegierade positionen i debatten (Hornscheidt & Landqvist, 2014:130).

I Sam Vidéns och Kim Pluntemans text legitimeras oftast inte åsikter om kön genom personlig auktoritet, endast i sista stycket där legitimering sker enligt Westbergs (2016:204) formel 'för att jag säger så'. Intersektionell feminism beskrivs som ett gemensamt verktyg för att störta patriarkatet, samt att kvinnokampen måste inkludera alla kvinnor (45). Valet att beskriva intersektionell feminism som "den gemensamma vägen framåt" istället för "vår väg framåt" där *vår* hade indikerat en social positionering, öppnar upp för en tolkning att Vidén & Plunteman här även önskar inkludera 'Tvåkönspositionen' i sin väg framåt. I exempel (46) som följer i direkt anslutning till (45) beskrivs att "alla tjänar på att patriarkatet faller" där "alla" syftar på kvinnor, män och ickebinära. Den gemensamma vägen framåt positioneras därmed som bäst för alla kön.

(45) VAD ÄR LÖSNINGEN DÅ? Intersektionell feminism, det är den gemensamma vägen framåt. Kvinnokampen måste inkludera transkvinnor, lesbiska kvinnor, kvinnor med olika etnicitet, arbetarkvinnor, kvinnor med funktionsvariation, alla kvinnor!

(46) På så vis blir vi bättre som samhälle, alla tjänar på att patriarkatet faller - kvinnor, män, icke-binära.

I Chamberlands text 7 svarar hon Randrups text 6. Personlig auktoritet är den mest vanliga auktoritetslegitimeringen, i två fall sker det i kombination med traditionsauktoriteten, se kapitel 4.3.4. Övriga legitimeringar som realiseras med personlig auktoritet realiseras på liknande sätt som i exempel (47) och (48) där "jag vill" legitimerar varför vi ska ha "större köns mångfald", respektive "prata om transpersoners vardagsliv". I (47) legitimeras genom personlig auktoritet att alla transpersoner ska inkluderas, oavsett vilken sexualitet de har, vilken status de har gällande hormoner/kirurgi, samt om de följer könsroller. Här väljer Chamberland att använda "vi" som syftar på *vi transpersoner*, vilket tyder på att Chamberland positionerar sig som transperson vilket stärker hennes personliga auktoritet i den här diskursen. Vidare tyder bruket av *oavsett* på att det inte är norm att alla dessa transpersoner inkluderas i den köns mångfald som Chamberland beskriver. På så vis positioneras 'Tvåkönspositionen' som att de inte inkluderar alla transpersoner i det de benämner som transpersoner.

- (47) Jag vill ha större könsångfald, och att den här ångfalden ska inkludera transpersoner, oavsett om vi bryter mot eller följer könsroller, är homo eller hetero, vill ha hormoner/kirurgi eller inte.
- (48) Jag vill inte behöva upprepa självklarheter som att ingen ska pressas till hormoner eller kirurgi, att homo och trans inte är samma sak, att det också går att vara trans utan medicinska ingrepp, osv. Jag vill prata om transpersoners vardagsliv, inte huruvida vi "egentligen" finns.

Även i exempel (48) betonar Chamberland vad normen är genom sitt bruk av negationen *inte*, först i "jag vill inte behöva upprepa självklarheter", "ingen ska pressas till hormoner", samt "att homo och trans inte är samma sak". På så vis tydliggör Chamberland att normen inom hennes position, Flerkönspositionen, är just dessa åsikter.

4.3.3 Förebildsauktoritet

Auktoritetslegitimering som realiseras genom förebildsauktoritet är den näst vanligaste legitimeringen för åsikter om kön. I samtliga texter legitimeras att transpersoner finns genom förebildsauktoritet. I Summanens text bemöter han tvåkönspositionens åsikt att transpersoners könsidentitet återskapar biologistiska könsroller, med att skriva transpersoner istället är exempel på att identiteter inte bestäms av kroppen (49). Förebildsauktoriteten realiseras här genom en faktiskt förebilds praktik (Westberg, 2016:207), där "vi som är trans" legitimerar att "identiteter och möjligheter inte bestäms av våra kroppar".

- (49) Men vi som är trans borde väl om några vara exempel på att våra identiteter och möjligheter inte bestäms av våra kroppar?
- (50) Frågan om hur transpersoner som är homosexuella passar in i det här, eller icke-binära, lämnas okommenterad. Men de finns nog inte heller. Vi är ett påhitt. Offer. Vilseledda. Vi finns inte.
- (51) Jag vill prata om transpersoners vardagsliv, inte huruvida vi "egentligen" finns.

Förebildsauktoritet realiseras på liknande sätt i Vidéns och Pluntemans text (50), men här används förebildsauktoritet delegitimerande som realiseras i det ironiska "Vi finns inte.". Även i Chamberlands text (51) poängteras det absurda i att behöva bevisa sin existens genom bruket av citattecken i "huruvida vi "egentligen" finns". På så vis framställs Tvåkönspositionen syn på trans som något där inte alla transpersoner är inkluderade.

Som nämnt i kapitel 4.2.1 används förebildsauktoritet som realiseras genom majoritetspronomenet "vi". istället för personlig auktoritet i Vidéns och Pluntemans text. Eftersom det är två stycken artikelförfattare är skulle det gå att argumentera för att dessa legitimeringar, exempel (52), kan tolkas som personlig auktoritet men eftersom det är tydligt att detta "vi" syftar på *vi transpersoner* och inte på *vi*; *Vidén och Plunteman*, tolkas dessa som förebildsauktoritet. Att transperson

redan ofta inte har tillgång till omklädningsrum, legitimeras med att transpersoner har erfarenhet av det, realiseras genom ”Vi är inte välkomna”. Övriga förebildsauktoriteter realiseras på liknande sätt i texten.

(52) Faktum är att transpersoner idag många gånger inte har tillträde till något omklädningsrum, oavsett juridiskt kön. Vi är inte välkomna, vi kan till och med riskera våra liv om vi ställer oss i duschen på jobbet.

I Chamberlands text realiseras förebildsauktoritet genom att deltagare och praktiker beskrivs som föredömliga. I exempel (53) argumenterar Chamberland emot Randrups (text 7) beskrivning av ”transideologerna” genom förebildsauktoritet. Här fungerar det därmed delegitimerande då Chamberland istället beskriver de personer som hon mött i queer- och transrörelsen som föredömliga deltagare som är öppna för att även cis-personer kan bryta mot könsroller.

(53) Snarare är rösterna jag mött samstämmiga med min egen: det finns feminina heteromän, maskulina heterokvinnor, maskulina bögar, femmefflor, fjollbögar, butchfflor, butchiga transkvinnor, feminina transkvinnor, feminina transmän, maskulina transmän, människor av alla kön som är feminina och maskulina, samt alla möjliga ickebinära.

4.3.4 Traditionsauktoritet

Traditionsauktoritet förekommer inte alls i Summanens text. I Vidéns och Pluntemans text används det vid flera tillfällen och traditionen som det hänvisas till är feminism. I Chamberlands text används traditionsauktoritet med hänvisning till traditionen att kämpa för transpersoners rättigheter. I båda texterna förstärker traditionsauktoriteten deltagarnas personliga auktoritet genom att de positionerar sig som del av traditionen de hänvisar till. I Vidéns och Pluntemans text, se exempel (54) och (55), tydliggörs traditionsauktoritet främst i en intertextuell tolkning som tar hänsyn till tidigare tidigare texter i debatten, då inga andra språkliga resurser finns i texten som talar för att det är hänvisning till traditionen. Eftersom deras text kommer efter Hjort Warlenius text där feminismen som tradition presenterats är den här tolkningen möjlig. I Exempel (54) där att ”sluta ge utrymme till transexkluderande feminister”, legitimeras genom traditionsauktoritet och realiseras med ”Feminsimen har större frågor att lösa”. Övriga traditionslegitimeringar i Text 3 realiseras på liknande sätt i texten. I exempel (55) används traditionsauktoritet delegitimerande. Först beskrivs Tvåkönspositionen ironiskt som att feminister som är födda med livmoder anses ha veto gällande jämställdhet. Att det rör sig om social positionering realiseras i meningen efter genom bruket av ”de” för att beskriva dem andra, ”de anser att de är bättre lämpade”. Påståendet delegitimerar sedan genom traditionsauktoritet (56) där ”patriarkatet” syftar till feminismens fiende.

(54) Men vi måste sluta ge transexkluderande feminister utrymme att ljuga på bästa sändningstid. Feminismen har större frågor att lösa.

- (55) Är du feminist och född med livmoder har du automatisk rätt att bestämma vad som är skadligt för jämställdheten. Det är som att de anser att de är bättre lämpade att avgöra vad som är bäst för andra.
- (56) Det låter ju lite som... patriarkatet?

I Chamberlands text används traditionsauktoritet delegitimerande vid flera tillfällen för att delegitimera det Randrup skrev i text 7 om ”transideologerna” som Randrup menar styr samtalet om kön. Traditionen Chamberland hänvisar till är queer- och transrörelsen. I exempel (57) frågar sig Chamberland vilka transideologerna är, och delegitimerar deras existens genom att säga att hon inte träffat några transideologer ”under mina 15 år inom queer- och transrörelsen”. Delegitimeringen innehåller därmed de språkliga resurser som Westberg (2016:203) anser realiserar traditionsauktoritet. I båda dessa exempel positionerar sig Chamberland som deltagare i tradition queer- och transrörelsen, vilket fungerar som stärkande för Chamberlands position som personlig auktoritet i debatten.

- (57) Men som så ofta i den här debatten, undrar jag vilka "transideologerna", som inte håller med egentligen är? Jag har själv inte träffat på dem under mina 15 år inom såväl queer- och transrörelsen i många olika länder.
- (58) Under mina år i HBTQ-rörelsen har jag aldrig hört någon hävda att alla könsrollsbytare är trans.

4.3.5 Opersonlig auktoritet

Opersonlig auktoritet används endast två gånger för att legitimera åsikter om kön, en gång i Summanens text och en gång i Chamberlands text. Båda gångerna används hur Sveriges lagar ser ut för att delegitimera Ekis Ekmans åsikter om kön.

- (59) OM CIS-MÄN vill vistas i kvinnors omklädningsrum räcker det att skaffa ett falskleg med det juridiska könet kvinna. För påtvingade kroppsliga ingrepp och ändring av juridiskt kön skildes åt redan 2013

I exempel (59) hänvisar Summanen till att tvångssteriliseringskravet för att få byta juridisk kön avskaffades 2013, för att visa att transkvinnor redan har rätt att vistas i kvinnors omklädningsrum oavsett om de genomgått underlivskirurgi eller inte. Det delegitimerar Ekis Ekmans påstående om att det kommer bli fler penisar i kvinnors omklädningsrum om människor själva får rätt att bestämma sitt juridiska kön. I Chamberlands text används det på liknande sätt.

4.4.1 Social positionering

I det här kapitalet kommer jag besvara forskningsfrågan *Finns det ett samband mellan skribenternas sociala positionering och hur åsikter om kön legitimeras? Om ja, hur ser det i så fall ut?* Först sammanfattar jag analysens legitimeringar och diskuterar det i relation till social positionering. Därefter följer en beskrivning av debattens tidslinje i relation till social positionering.

4.4.2 Social positionering i relation till legitimeringsmetod

Samtliga artikelförfattare (det vill säga Randrup, Carnhede och Hjort-Warlenius) som inte positionerar sig som transperson och därmed har en privilegierad position i debatten uttrycker en förståelse av kön i enighet med Kajsa Ekis Ekman's syn där det endast finns två biologiska kön; man och kvinna. De tillhör därmed den grupp jag kallar för 'tvåkönspositionen'. Legitimeringar för tvåkönspositionen sker främst genom traditionsauktoritet och en förståelse för kön som inbegriper könsidentitet framställs som ett hot mot traditionen. Traditionen som hänvisas till är antingen en feministisk eller homosexuell, och samtliga skribenter positionerar sig själva som deltagare av traditionen, vilket stärker deras personliga auktoritet inom området. Lundberg som är den enda inom Tvåkönspositionen som har en diskriminerad position, legitimerar också med traditionsauktoritet men positionerar sig inte som en del av den feministiska tradition hon hänvisar till. Lundberg är också den enda skribent inom tvåkönspositionen som inte legitimerar genom förebildsauktoritet eller konformitetsauktoritet, vilket är vanliga legitimeringsmetoder för övriga skribenter. Lundberg ägnar istället en stor del av sin text till att beskriva de olika positionerna inom debatten och legitimerar respektive sidor med expertlegitimering. Först i sista stycket väljer Lundberg att genom personlig auktoritet ta ställning för tvåkönspositionens syn på kön, vilket sker i samband med att Lundberg för första gången i texten positionerar sig som transperson. Personlig auktoritet är inte heller en vanlig legitimeringsmetod för artikelförfattarna med en privilegierad position, men det förekommer i alla texter. I dessa texter kombineras oftast personlig auktoritet med traditionsauktoritet, förebildsauktoritet och konformitet. Det gör att skribentens egen åsikt om kön blandas samman med övriga åsikter inom traditionen, men det gör också att åsikter om den andra positionen blir tydliga. Föredömliga läkare framställs som läkare som ifrågasätter transvården och föredömliga journalister framställs som journalister som analyserar transvården ur ett feministiskt tvåkönsperspektiv.

Bland övriga artikelförfattare som positionerar sig själva som transperson och därmed en diskriminerad position i debatten, tar samtliga ställning för den syn på kön som jag kallar för flerkönspositionen. Legitimeringar sker främst genom personlig auktoritet och förebildsauktoritet där deras syn på kön legitimeras realiserar i *jag är transperson och jag finns*, eller *vi är transpersoner och vi finns*. Traditionsauktoritet används i två av texterna och det hänvisas även här till en feministisk tradition som skribenterna positionerar sig som en del av. Traditionsauktoritet som hänvisar till transrörelsen förekommer också. Två gånger i texterna förekommer opersonlig auktoritet för att delegitimera tvåkönspositionens åsikter om kön. Inga legitimeringar sker genom expertauktoritet eller

konformitetsauktoritet. Legitimeringsanalysen visar därmed att valet av legitimeringsmetod kan ha påverkats av skribentens sociala positionering som diskriminerad eller privilegierad.

4.4.3 Debattens tidslinje i relation till social positionering

Först vill jag påtala att den privilegierade positioneringens texter sammanlagt innehåller 3957 ord, fördelat på fyra artiklar, medan den diskriminerade positioneringens texter sammanlagt innehåller 2807 ord fördelat på fyra artiklar. Det här visar att den privilegierade positioneringen har fått större utrymme i debatten.

Debatten inleds med en intervju med Kajsa Ekis Ekman där hennes problemformulering om synen på kön utifrån en privilegierad positionering kommer till uttryck. Därefter följer det första inlägget i debatten där ytterligare en person med privilegierad positionering, Hjort Warlenius, tar ställning för Ekis Ekmans problemformulering. Vidare följer tre inlägg av personer med en diskriminerad positionering, Edward Summanens text samt Sam Vidén & Kim Plunteman text tar ställning emot Ekis Ekmans problemformulering. Den tredje texten där skribenten har en diskriminerad positionering, Aleksa Lundberg tar istället ställning för Ekis Ekmans problemformulering. Vidare följer två debattinlägg där personer med privilegierad positionering, Anna-Maria Carnhede och Jens Randrup tar ställning för Ekis Ekmans problemformulering. Varvid ett inlägg där skribenten har en diskriminerad position svarar på tidigare inlägg och tar ställning emot Ekis Ekmans problemformulering. Debatten avslutas genom ett inlägg som beskrivs som slutreplik för debatten, Jens Randrup som har privilegierad positionering ges återigen utrymme att framföra sin åsikt och tar ställning för Ekis Ekmans problemformulering.

5. Diskussion

Syftet med den här uppsatsen har varit att öka kunskapen om transpersoners representation i media då tidigare forskning, bland annat Koch-Reine (2020) och Spade (2011), har visat på att transpersoners porträttering i media har påverkan på den allmänna diskursen för transpersoner. Jag valde att undersöka debatten om synen på kön och transpersoner som utspelade sig våren 2021 i tidningen Dagens ETC, eftersom den debatten tydligt visar på medias makt att påverka diskurser. I samband med debatten 2021 valde nämligen Karolinska sjukhuset att ändra sin praktik gällande vård för unga transpersoner, trots att inga nya riktlinjer kommit från Socialstyrelsen. Ett liknande utfall tar Koch-Reine (2020) upp i sin studie där transpersoner efter en mediedebatt om ämnet inte längre tilläts använda offentliga toaletter. I

min uppsats har jag undersökt hur skribenternas åsikter om kön legitimeras under debatten 2021, samt om det finns ett samband mellan skribenternas sociala positionering och hur de legitimerar åsikter om kön. Texter från debatten 2021 har analyserats med hjälp av CDA och legitimeringsanalys, och resultatet av analysen presenteras i kapitel 4. Vid analys av materialet utkristalliserades två olika synsätt, och jag valde att kalla respektive synsätt för 'tvåkönspositionen' samt 'flerkönspositionen'. 'Tvåkönspositionens' syn på kön ser endast till biologiskt kön, allt annat är socialt konstruerat. 'Flerkönspositionen' ser däremot även biologiskt kön som socialt konstruerat, och menar att kön även inbegriper en subjektiv könsidentitet.

Analysen visade att samtliga skribenter med en privilegierad positionering i debatten, det vill säga cis-personer, tog ställning för 'tvåkönspositionens' syn på kön, medan majoriteten av skribenter med en diskriminerad positionering i debatten, det vill säga transpersoner, tog ställning för 'flerkönspositionens' syn på kön. Skribenter med en privilegierad positionering legitimerade sina åsikter om kön främst med hänvisning till traditionsauktoritet, där 'flerkönspositionens' syn på kön framställs som ett hot mot feminism, alternativt som ett hot mot homosexuellas rättigheter. Vidare var personlig auktoritet en vanlig legitimeringsmetod, som ofta realiserades tillsammans med traditionsauktoritet, förebildsauktoritet, expertauktoritet och konformitet. Åsikter om kön legitimerades då genom att hänvisa till vad föredömliga läkare och journalister tyckte om frågan, men även experter som teoretiker inom feminism samt att det var många inom en viss grupp som delade skribentens åsikt.

'Flerkönspositionens' syn på kön var vanligast bland skribenter med en diskriminerad positionering, det vill säga transpersoner. Den vanligaste metoden för att legitimera åsikter om kön i deras texter var personlig auktoritet och förebildsauktoritet, där deras existens som transpersoner delegitimerade 'tvåkönspositionens' syn på kön. Även här förekom hänvisning till feministisk tradition som artikelförfattarna positionerade sig som en del av. 'Flerkönspositionens' syn på kön framställs i dessa texter som en gemensam väg framåt för alla feminister och något som gynnar flera diskriminerade grupper i samhället. Resultatet visar därmed att skribenternas sociala positionering kan påverka hur kön legitimeras i texterna.

Här finner jag det intressant att ta upp vad som inte legitimerades i texterna. Analysen visar att en position som inte erkänner transpersoners existens och rätt till vård var möjlig i debatten om kön i Dagens ETC 2021, då samtliga skribenter inom tvåkönspositionen valde att poängtera detta. Det är också intressant att skribenter med diskriminerad positionering valde att legitimera med hänvisning till sin position som transperson, och att de dessutom inte legitimerade med hänvisning till experter. Det går att tolka som att transpersoners 'bodily experience', dvs den kroppsliga erfarenheten av att vara trans, i den här diskursen fungerade som likvärdig forskning och vetenskaplig erfarenhet. Detta ligger i linje

med hur Susan Stryker (2006) beskriver hur den kroppsliga erfarenheten värderas lika högt som forskning och statistik inom transvetenskap.

För att återkoppla till CDA och Faircloughs begrepp *unequal encounter* och *gatekeeping* är det intressant att se till en tidslinje för debatten i relation till skribenternas sociala positionering. Det finns element av *unequal encounter*, som Fairclough (2015:76) definierar som att skribentens maktposition i samhället påverkar vilket handlingsutrymme skribenten får i debatten 2021. Den privilegierade positionen i debatten fick mer än 1000 ord fler till sitt förfogande än den diskriminerade positionen, trots att de fick samma antal artiklar för att föra fram sina åsikter.

Vidare startade debatten utifrån en privilegierad positionering med Ekis Ekmans bok. Problemformuleringen görs alltså av en person med privilegierad positionering och debatten sker utifrån dessa premisser, där skribenter med olika social positionering diskuterar utifrån Ekis Ekmans frågeställning. Om debatten startats av en person med diskriminerad positionering, det vill säga en transperson, hade debatten med sannolikt diskuterat andra frågor. Alex Alvina Chamberland berör det här i exempel (48): ”Jag vill prata om transpersoners vardagsliv, inte huruvida vi egentligen finns”. Det kan tolkas som att verkliga problem för transpersoner inte får utrymme i debatten, när diskussionen sker utifrån Ekis Ekmans problemformulering. Även Edward Summanen ger uttryck för sin frustration gällande debattens innehåll i exempel (44): ”Det är ett evigt tjat om våra genitalier. Det är ovärdigt och skrämmande”. Exempel (44) kan också ses som exempel på det Hornscheidt & Landqvist (2014:130) hävdar att det framförallt är den diskriminerade i en debatt som behöver benämna normen och vad den privilegierade positionen gör. Ur ett transvetenskapligt synsätt som undersöker hur människor kategoriseras och förtrycks utifrån *embodied difference* (Stryker, 2006:3), kan det tolkas som att Summanen här benämner att det är detta som sker i debatten. Skribenterna med en privilegierad positionering ger inte uttryck för något som direkt kan tolkas som *embodied difference*, men det skulle kunna tolkas som att de indirekt beskyller transpersoner för att vilja skapa en *embodied difference*. Exempel (22) i Jens Randrups text skulle kunna tolkas på detta sätt: ”Transideologer kallar jag de som på skral empirisk grund förespråkar drastiska och irreversibla behandlingar för unga (...). Men även referenser till Nina Björks syn på kön, där biologiskt kön anses vara en realitet och allt annat är socialt konstruerat, skulle kunna tolkas på detta sätt, eftersom transpersoner i debatten lyft att könsidentitet är en viktig aspekt vid analys av kön. Exempel från Hjort Warlenius text (32): ”Där vi för att citera Nina Björk skulle göra kön till en ointressant kategori i en människas sociala liv.”

Nu skulle jag vilja återgå till Faircloughs begrepp 'gatekeeping' som hänger ihop med 'unequal encounter'. 'Gatekeeping' kan förstås som att om skribentens maktposition i samhället styr det handlingsutrymme skribenten har, leder det till att skribenter som tillhör en privilegierad grupp har möjlighet att helt utesluta personer som tillhör en diskriminerad grupp från att påverka diskursen

(Fairclough, 2015:77). I debatten 2021 var den diskriminerade grupp som debatten gällde, det vill säga transpersoner, inte alls uteslutna från att diskutera frågan. Tvärtom fick transpersoners röster höras i nästan lika hög utsträckning som cis-personers. Viktigt att påpeka här är dock det faktum att debatten både började och slutade med att cis-personer fick säga sin åsikt, vilket skulle kunna tolkas som en form av 'gatekeeping'.

Sammanfattningsvis kan man säga analys av debatten om kön och transpersoner i tidningen Dagens ETC 2021 har visat att transpersoner själva har fått komma till tals. Vidare har transpersoner haft möjlighet att diskutera utifrån sin position som transperson utan att hänvisa till andra experter. Cis-personer har fått något större utrymme i debatten än transpersoner, och har i större utsträckning hänvisat till auktoriteter utanför sin egen position. Det skulle kunna tala för att diskursen för transpersoner representation inom media (i vilket fall i tidningen Dagens ETC), inbegriper att transpersoner själva måste få höras, och att deras legitimeringar utifrån deras erfarenheter kan väga lika tungt som hänvisningar till forskning och yttre auktoriteter.

Naturligtvis går det inte att dra alltför stora slutsatser av min analys då materialet är ytterst begränsat både gällande tidpunkt och val av medium att undersöka. Det vore intressant om framtida forskning skulle göra en mer kvantitativ undersökning av transpersoners representation inom media, likt sammanställningen Koch-Reine (2020) gjort i en amerikansk kontext.

Slutligen vill jag belysa att debatten i USA och debatten i Sverige gällande transpersoner har flera likheter, exempelvis gällande det Koch-Reine (2020:4) kallar för 'bathroom panic' där transpersoner inte längre tillåts använda offentliga toaletter med hänvisning till cis-kvinnors säkerhet. Ekis Ekman ger uttryck för liknande argumentation i intervjun i dagens ETC (Carnhede, 09-04-21). Även argument som framkommit i debatten 2021 gällande att unga transpersoner skulle feldiagnosticeras och traumatiseras i onödan, se exempel Jens Randrup, återfinns i den amerikanska debatten. Van Slothoubers (2020) forskning har visat att argument som att många transpersoner ångrar sin transition, och att det är viktigt att skydda barn från feldiagnoser och behandling för dysfori, har använts för att minska transpersoners tillgång till vård. Vidare har flera delstater i USA våren 2023 förbjudit all transvård. Jag ser en fara med att retoriken från USA sprider sig till Sverige och vilka konsekvenser det kan ha för transpersoners rättigheter i Sverige. Även om debatten här inte har gått lika långt som i USA, så visar Indremo, Jodensvi, Arine et al.s (2022:7) forskning att medierapporteringen om transpersoner påverkar transpersoners benägenhet att söka vård. Med detta i åtanke vill jag därför lyfta fram hur viktigt det är att granska representationen av transpersoner inom media.

Referenser

Litteratur

Butler, Judith (2006) [1990]. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. New York: Routledge.

Fairclough, Norman. (2010, andra upplagan). Critical Discourse Analysis : The Critical Study of Language. London : Taylor & Francis Group.

Fairclough, Norman. (2015). Language and Power. London: Longman.

Hornscheidt, Lann & Landqvist, Mats. (2014). Språk och diskriminering. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Indremo, Malin & Jodensvi, Anna Clara & Arinell, Hans et al. (2022). *Association of Media Coverage on Transgender Health With Referrals to Child and Adolescent Gender Identity Clinics in Sweden*. JAMA Network Open. 2022;5(2):e2146531. doi:10.1001/jamanetworkopen.2021.46531

Koch-Rein, Ansan. (2020) European journal for english studies., vol 24. Representing trans: viability and its disconnections. S 1-12.

Oddo, John. (2011). War legitimization discourse: Representing "Us" and "Them" in four US presidential addresses. S. 287-314.

Pang KC, de Graaf NM, Chew D, et al. (2020). *Association of media coverage of transgender and genderdiverse issues with rates of referral of transgender children and adolescents to specialist gender clinics in the UK and Australia*. JAMA Netw Open. 2020;3(7):e2011161. doi:10.1001/jamanetworkopen.2020.11161

Punwar, Nirmal. (2004). Space invaders: race gender and bodies out of place. Oxford: Berg.

Spade, Dean. (2011). Normal Life: administrative violence, critical trans politics, and the limits of the law. South End Press. Brooklyn.

Stryker, Susan, Whittle, Stephen, and ProQuest. (2006). The Transgender Studies Reader. New York: Routledge. Lambda Literary Award-winning Ser. Web.

Van Leeuwen, Theo. (2008). Discourse and Practice: New Tools for Critical Discourse Analysis. New York. Oxford University Press.

Westberg, Gustav. (2016) Legitimerade föräldraskap 1870–2010: En diskurshistorisk undersökning. Stockholms universitet, Humanistiska fakulteten, Institutionen för svenska och flerspråkighet. ORCID-id: 0000-0003-1731-1940 <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:918950/FULLTEXT01.pdf>

Tidningsartiklar och tv-program

Carnhede, Anna-Maria. Dagens ETC. (09-04-21) *Kajsa Ekis Ekman: "Varför säger ingen du duger som du är?"* <https://app.retriever-info.com/goarticle/057125202104098307294596bd25229d38dd0b667ac28c/null/archive/search?type=jwt>

Edwinson L. Handbollsspelaren Loui Sand avslutar karriären—står i kö för könsdysfori. Dagens Nyheter. (07-01-19). <https://www.dn.se/sport/handbollsspelaren-loui-sand-avslutar-karriaren-star-i-ko-for-konsdysfori/>

Karolinska sjukhuset. (06-05-21). *Ny riktlinje för hormonbehandling till minderåriga patienter med könsdysfori*. <https://www.karolinska.se/om-oss/centrala-nyheter/2021/05/ny-riktlinje-forhormonbehandling-till-minderariga-patienter-med-konsdysfori/>

Orre, Cal och Summanen, Edward. RFSL. (07-06-21). *100 fel i "Om könets existens"*. <https://www.rfsl.se/verksamhet/trans/100-fel-i-ekmans-bok/>

Rogsten, Eva. (09-03-23). *Drag-prästen dödshotad om sagostunden för barn*. Expressen. <https://www.expressen.se/nyheter/drag-prasten-dodshotad-om-sagostunden-for-barn/>

Rönngrén, Jenny. Feministisk perspektiv. (18-05-21). *6931 brev till stöd för unga i transvården*. <https://fempers.se/2021/2021-05-18/6-931-brev-till-stod-for-unga-i-transvarden/>

Svenska kyrkan. (23-05-21). *Personligt brev till dig som är trans*. <https://www.svenskakyrkan.se/vasterasstift/personligt-brev-till-dig-som-ar-trans>

Sveriges Television. (03-04-19) Uppdrag granskning: Tranståget och tonårsflickorna. Inte längre tillgängligt på svtplay. <https://www.svtplay.se/video/21717158/uppdag-granskning/uppdaggranskning-sasong-20-avsnitt-12>

Sveriges televisions hemsida. (14-12-22). *Icke-kvinnlig lucia från Bollnäs stoppades på regionfullmäktige av SD-politiker*. Svt.se. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/gavleborg/manlig-lucia-paregionfullmaktige-stoppades-av-riksdagsledamoten-mattias-eriksson-falk-sd>

Bilaga: texter som analyserats

Förteckning över analyserat källmaterial i publikationsordning:

1. Hjort Warlenius, Lina. (15-04-21) *Drömmen är att Ekis Ekmans bok får igång en seriös debatt*". Dagens ETC [Retriever Research. hämtad 10-03-23]
2. Summanen, Edward. (17-04-21) *"Ekis Ekmans bok skapar ett ännu mer polariserat samtalsklimat"*. Dagens ETC. [Retriever Research. hämtad 10-03-23]
3. Plunteman, Kim och Viden, Sam. (20-04-21). *"Intersektionell feminism är enda vägen framåt"*. Dagens ETC. [Retriever Research. hämtad 10-03-23]
4. Lundberg, Aleksa. (26-04-21). *"Är idén om ett inre kön verkligen utvecklingen vi har längtat efter?"*. Dagens ETC. [Retriever Research. hämtad 10-03-23]
5. Carnhede, Anna-Maria. (20-05-21). *"Kyrkans transbrev visar att debatten är fylld av missförstånd"*. Dagens ETC. [Retriever Research. hämtad 10-03-23]

6. Randrup, Jens. (08-06-21). ”Ung, böj och feminin - du duger som du är”. Dagens ETC.
[Retriever Research. hämtad 10-03-23]
7. Chamberland, Alex Alvina. (10-06-21). ”Vilka är dessa kritiserade transideologer?”. [Retriever Research. hämtad 10-03-23]
8. Randrup, Jens. (17-06-21) ”Farligt om transvården bara bekräftar ungas självdiagnoser”.
[Retriever Research. hämtad 10-03-23]